

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 22. DECEMBRA 1983

ŠTEVILKA 48 • LETO XXXII

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vapič - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščeni prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

V PRIHODNJEM TEDNU BOMO SPREJEMALI GOSPODARSKE NAČRTE ZA LETO 1984

Zadnji meseci leta so obdobje, ko v Železarni ob analiziranju že doseženih poslovnih rezultatov in upoštevanju usmeritev republiške in zvezne resolucije pripravljamo cilje in naloge za prihodnje leto in jih oblikujemo v predloge gospodarskih načrtov TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije. Ključne cilje našega poslovanja v prihodnjem letu smo opredelili in sprejeli v poslovni politiki Železarne, predlogi planov pa predstavljajo njen izvedbeni akt.

RACIONALNEJŠE PRIDOBIVANJE, PRETVARJANJE, TRANSPORT IN PORABA ENERGIJE MORAJO POSTATI DEL DELOVANJA VSEH DRUŽBENIH IN GOSPODARSKIH STRUKTUR TER TRAJNA NALOGA SLEHERNEGA DELAVCA IN OBČANA

Naslovne misli niso nastale v sedanji izjemno kritični energetski situaciji v SR Sloveniji in celotni SFR Jugoslaviji, sedanja situacija jih je le ponovno z vso resnostjo in odgovornostjo postavila pred nas, sicer pa so bile že poudarjene v srednjeročnem planu razvoja SR Slovenije za obdobje 1976-1980 pa tudi v sedanjem srednjeročnem planu, vendar smo se nanje različno odgovorno in resno odzivali. Racionalizacija v energetiki ni nikakršna slovenska ali jugoslovanska posebnost, kajti po spremembah na področju energetike, do katerih je prišlo v letu 1973, so skoraj vse razvitejšje pa tudi druge države sprejele ukrepe za zagotovitev večje racionalnosti v porabi energije. Energetska kriza, do katere je prišlo leta 1973, ni nastala zaradi nekega neenadne ugotovitve, da so svetovne zaloge energije omejene, temveč je bila predvsem posledica neustreznih odnosov, ki obstajajo v svetovnem ekonomskem sistemu. Popolna neusklajenost planov razvoja in osnovnih usmeritev na svetovnem nivoju seveda pomeni, da ni možno predvidevati dolgoročne zanesljivosti v oskrbi s posameznimi vrstami energije, kar je bila v številnih državah osnova za zahtevo za zagotovitev čim večje energetske neodvisnosti in racionalizacije pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije.

Nekaj tega je bilo tudi v našem dosedanjem razvoju in zato se v okviru uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije pripravljajo energetske strateški programi, na osnovi cenejših in obnovljivih virov, racionalnejšega pretvarjanja energije, razvoja proizvodnih programov z bistveno nižjo specifično porabo energije po enoti proizvoda in racionalnejše porabe tudi v ostali porabi energije. Tak program je izjemno pomemben za našo republiko, ki le okrog polovice svojih potreb po energiji lahko pokrije iz svojih lastnih virov, razliko pa mora zagotoviti z nabavo iz drugih republik in pokrajin in z uvozom energije. Do leta 2000 pa se bo energetska odvisnost Slovenije povečala na prek 60 %. Pretežni del uvožene energije odpade na nafto in njene derivate ter zemeljski plin.

Odvisnost od uvoza, omejene zaloge domačih virov energije in stalno zviševanje cen energije so narekovali, da je bila že v prejšnjem srednjeročnem planu SR Slovenije poudarjena nujnost racionalnejšega pridobivanja in porabe energije, kar navaja tudi sedanji srednjeročni plan, kakor tudi letni plani družbenega in gospodarskega razvoja. Republiški komite za energetiko pa je po predhodni obravnavi na seji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije leta 1977 predložil »Program ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, pretvarjanja, transporta in porabe energije v SR Sloveniji«, ki naj bi bil osnova za konkretiziranje uveljavljanja in uresničevanja v programu zajetih ukrepov.

Kakor smo že v uvodu poudarili, pa smo se na to organizirano zelo različno odzivali. Čeprav je bil dosežen določen napredek, pa vendarle ostaja še vrsta možnosti za varčno in racionalno rabo energije, s čimer bi lahko delno izboljšali težak energetski položaj. Zato je znova v predlogu energetske bilance SR Slovenije za leto 1984 med drugim poudarjeno, da ostaja ena glavnih nalog na področju energetskega gospodarstva dosledno varčevanje z energijo in da je zato treba pospeševati dopolnjevanje in izvajanje programov za racionalno in varčno rabo energije.

Tudi v Železarni smo pred leti sprejeli nekaj program za racionalno in varčno energijo bolj iz formalnih razlogov, kaj bolj konkretnega glede analize porabe energije in iskanja možnosti racionalnejše porabe energije pa nismo naredili, kar je še posebno pomembno v pogledu znižanja stroškov za energijo. V vsem tem pa se zrcali tudi naš odnos do naravnih bogastev, kot dobrin posebnega družbenega pomena. Zato bi hkrati z akcijo za racionalnejšo porabo energije morali, vključno z »Železarjem«, več narediti za spreminjanje naše miselnosti, da bi spoznali nujnost kar najbolj racionalnega obnašanja do proizvodnje in porabe energetskega virov, kot enega osnovnih pogojev za življenje in delo tako posameznika kot družbe kot celote.

Glede na vse to bi morali tako v dolgoročnih, srednjeročnih in letnih gospodarskih načrtih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, oziroma v Železarni kot celoti, predvideti konkretne naloge glede racionalne porabe energije. Možnosti racionalizacije so pri vseh virih od hladilne vode, pare, odpadne toplote, vseh plinov, koks do električne energije. Nekatere racionalizacijske ukrepe zahtevajo le ustrezno obratovanje in vzdrževanje naprav, izolacijo vodov in naprav, pravilno nastavitve gorilcev, preprečevanje praznih hodov strojev in naprav, druge tehnološko-organizacijske spremembe ali upravljanje uporabe regulatorjev in merilnih naprav. Mednje sodijo tudi racionalnejše izkoriščanje odpadne toplote, kombiniranje proizvodnje pare in toplote vode s proizvodnjo električne energije, kompenzacija jalovega toka, racionalno delo z elektropečmi in drugimi večjimi porabniki energije in ne nazadnje ugašanje žarnic v prostorih, ki jih ne rabimo ali jih zapuščamo, ugašanje bojlerjev v sanitarijah v popoldanskem in nočnem času in prostih dnevih in podobno.

Namen vseh teh prizadevanj mora biti znižanje stroškov energije, podaljšanje življenjske dobe domačih energetskega virov, zmanjšati uvoz energije in s tem razbremeniti plačilne bilance, prispevati k varstvu okolja ter povečati proizvodnost in izboljšati kvaliteto izdelkov.

POŽARNA VARNOST OB OMEJITVAH DOBAVE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Varčevalni ukrepi z omejitvami dobave električne energije bodo v določenih meri vplivali tudi na požarno varnost. Zato delovne ljudi in občane, organizirane v organizacijah združenega dela in organizacijah in skupnostih, krajevnih skupnostih, organih hišnih svetov in občane, ki samostojno opravljajo dejavnost z delovnimi sredstvi v lasti občanov, seznanjamo z nevarnostmi in ukrepi, ki jih je treba uresničevati ob prekinitvi električnega toka in pri uporabi svetilk z odprtim plamenom. (Nadaljevanje na 2. strani)

Naši načrti za prihodnje leto izhajajo iz pogojev gospodarjenja, ki so se žal v tekočem srednjeročnem obdobju močno poslabšali. Dejstvo je, da smo politiko ekonomske stabilizacije začeli uresničevati v obdobju izredno zaostrenih ekonomskih in političnih razmer v celotnem svetovnem gospodarstvu. Značilno je izredno zaostrovanje deviznobilančnega in plačilnobilančnega položaja, kar je odločilno vplivalo na družbeno reprodukcijo. Prišlo je do močno zmanjšanih možnosti uvoza in s tem do slabše oskrbljenosti s surovinami in reprodukcijskimi materiali tudi iz domačega tržišča, kot posledice pospeševanja izvoza. To se je neposredno odražalo kot odločilna omejitev za možnosti proizvodnje, pogosto

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ob 22. decembru — dnevu Jugoslovanske ljudske armade, čestitajo vsem vojakom in starešinam JLA, rezervnim vojaškim starešinam in pripadnikom enot teritorialne obrambe

Železarji s svojimi poslovnimi in samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami

POSVET JESENIŠKIH ŽELEZARJEV S PREDSTAVNIKI MARIBORSKEGA GOSPODARSTVA

Jesenice, 14. december 1983. Na pobudo predsednika izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, Sreča MLINARIČA in predsednika izvršnega sveta Skupščine mesta Maribor, Vinka LAPUHA, je bil na Jesenicah sklican posvet predstavnikov železarne Jesenice in predstavnikov mariborske kovinske predelovalne industrije in trgovine. Kot je v uvodu povedal Srečo Mlinarič, je bil posvet potreben zaradi še vedno premajhne povezanosti baze in predelovalne industrije, kar v že tako zaostreni gospodarski situaciji še otežuje stanje v preskrbi s surovinami.

Da so bili na posvet povabljeni ravno predstavniki mariborskega gospodarstva, ni naključje, saj vsa mariborska industrija predeluje jesiško jeklo, obenem pa so mariborski gospodarstveniki (poleg železarne Jesenice) eni prvih podpisnikov samoupravnega sporazuma o razvoju črne metalurgije v Sloveniji, ki tudi najbolj spoštujejo dogovorjene ob-

veznosti (kar sicer ni navada v našem gospodarstvu).

Da sta sklicatelja sestanka predsednika izvršnih svetov občin, v katerih železarji in predelovalci kovin živijo in delajo, kaže na to, da je sedanje politično vodstvo doumelo, da se občinskih mož še kako tičejo razmere v njihovem gospodarstvu. To niti ni čudno, saj jesiška železar-

na kar precej prispeva k družbenemu proizvodu občine.

Kot je na posvetu povedal Boris BREGANT, vodja poslovnega odbora Železarne, je bilo za leto 1983 planirane 400.000 ton proizvodnje, s katero naj bi po sklenjenih dogovorih oskrbeli domače in tuje partnerje, vendar je zaradi različnih težav prišlo do zmanjšane proizvodnje in s tem tudi dobave pogodbenim partnerjem (družbeni načrt prodaje v novembru je bil dosežen 87 % in operativni 95 %).

Jeseniški železarji so imeli v letošnjem letu precej težav, ki so se, kot je to že v navadi, nakopičile proti koncu leta. Zaradi težav pri preskrbi

(Nadaljevanje na 2. strani)

PLAVŽ 2 PONOVO OBRATUJE; PRVA ŠARŽA NA VAKUUMSKI NAPRAVI

Poleg obilnega deževja, ki bo nekoliko omililo energetskega situacijo, smo se v tem tednu razveselili še dveh pomembnih dogodkov — po dveh mesecih je ponovno začel obratovati plavž 2, na novi vakuumski napravi pa so odličili prvi šarž.

Kot je bralcem znano, smo zaradi pomanjkanja kokska 21. oktobra letos morali ustaviti obratovanje plavža 2; ki je ponovno zagorel skoraj po dvomesečnem zastoji v ponedeljek, 19. decembra. Zaradi tega znaša dvomesečni izpad grodja okrog 12.000 ton oziroma okrog 200 ton dnevno. Seveda pa je bil sorazmerno temu tudi izpad surovega jekla in gotove proizvodnje.

Z izjemnim prizadevanjem poslovnega odbora Železarne in strokovnih služb, jim je ob pomoči Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Gospo-

darske zbornice Slovenije, Komiteja za energetiko in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije uspelo doseči intervencijski uvoz kokska, kar zadošča za normalno obratovanje obeh plavžev. To pa seveda pomeni več grodja in več surovega jekla pa tudi več končnih izdelkov, kar je še posebno pomembno za uresničevanje naših izvoznih obveznosti in obveznosti do kupecov, oziroma kovinske predelovalne industrije.

Sanje o vakuumski metalurgiji v železarni Jesenice postajajo resnica, smo zapisali pred tremi tedni v

(Nadaljevanje na 2. strani)

V TOREK SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE

V torek, 27. decembra, se bodo ob 16. uri na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice na zadnji letošnji seji. Poleg potrditve zapisnikov prejšnje seje in delegatskih vprašanj ter pobud, bodo delegati razpravljali in sprejemali:

INFORMACIJO O PROBLEMATIKI PRORAČUNSKE PORABE V OBČINI V LETU 1984

Izvršni svet Skupščine občine v svoji informaciji navaja, da je sklenil, da že pripravljeno osnutek odloka o proračunu občine za leto 1984 še ne posreduje v razpravo, ker je dovoljen obseg proračunske porabe, ki izhaja iz družbenega dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe na ravni občin v SR Sloveniji v letu 1984 tako nizek, da ni mogoče zagotoviti dovolj sredstev za normalno delovanje in poslovanje organov, ki se financirajo iz proračuna občine. Nizek nivo dovoljene porabe že v letošnjem letu ni zagotavljal vseh potrebnih sredstev za normalno delo vseh organov, zlasti pravosodja, milice, inspeksijskih služb, upravnih organov, družbeno-

političnih organizacij in krajevnih skupnosti. Za prihodnje leto so za te namene dovoljena sredstva nižja za 12.000.000 din, od tega v jesiškem proračunu za 2.180.000 din. V celoti, navaja informacija, je v občinskem proračunu za leto 1984 za 12.000.000 din več zahtevkov, kot jih dovoljuje družben dogovor.

Vzrok za to je v zmanjševanju splošne porabe v zadnjih treh letih, oziroma glede na stopnjo inflacije v nizki nominalni rasti proračunskih sredstev in na tako zatečeno stanje indeksiranja splošne porabe v preteklih letih, kar je postavilo nekatere občine v neenakopraven položaj. Jeseniška občina je že pred letom dni zahtevala od republiških organov izdelavo novih kriterijev, ki bi morali

(Nadaljevanje na 6. strani)

DELOVNI REZULTATI, KI HRABRIJO; TOZD JEKLOVLEK IZPOLNILA LETNI PLAN

Po podatkih statistične službe sektorja za ekonomiko in organizacijo smo do vključno 19. decembra dosegli 72.327,7 tone skupne proizvodnje, kar je 90,1 % družbenega in 100,6 % znižanega operativnega programa. Proizvodni rezultati so ugodni, če upoštevamo težave zaradi redukcij električne energije in težave zaradi pomanjkanja kokska za proizvodnjo grodja.

V TOZD Plavž so v enem plavžu izdelali 6.085,6 tone grodja in tako dosegli 64,9 % družbenega plana in 99,4 % operativnega programa.

V TOZD Jeklarna so odličili 21.696 ton jekla in tako dosegli 85,3 % družbenega plana in 94 % nekoliko nižjega operativnega programa. Zaradi redukcije električne energije ne obratuje ASEA peč in je tako v elektro jeklarni s 7.428 tonami dosežen operativni program 77,3 %, medtem ko je v SM jeklarni s 14.268 tonami dosežen 105,9 %.

Zelo ugodni so prodajni rezultati, saj je bilo do 19. decembra odpremljenih 22.825,4 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 101 % v odnosu na družbeni plan in 112,2 % na znižani operativni program. Do konca meseca upravičeno pričakujemo, ob ugodnih odpremljenih pogojih (zadostno število odpremljenih vagonov), pospešeno odpremo, saj so zaloge gotovih izdelkov še precejšnje.

V ponedeljek, 19. decembra, so delavci TOZD Jeklovlek izpolnili letni plan, ki je znašal 23.000 ton vlečenih izdelkov. Z dobrim delom in skrbno organizacijo dela, ob dobri oskrbi s polizdelkom, so uspeli precej pred rokom izvršiti svoje planske obveznosti, za kar zaslužijo naše iskrene čestitke.

UGOTOVITI JE TREBA VPLIV POSAMEZNIH DEJAVNIKOV NA IZGUBE V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

»Moti nas predvsem to, da imamo izgubo največkrat v TOZD Valjarna bluming štekel in TOZD Jeklarna, ostali, vstevši storitvene TOZD in delovne skupnosti, pa delajo dobro,« je povedal Aleksander Mandelj, vodja TOZD Valjarna bluming štekel med pogovorom, ko je v kratkih potezih orisal delo v TOZD in težave, s katerimi se srečujejo.

»Ali so oni res storili vse,« je nadaljeval, »da bi mi lahko količinsko in kvaliteto dobro delali? Ali je krivda za izgubo samo v naši temeljni organizaciji, kot se to prikazuje? Meni, da pri dohodkovnih odnosih, ki so zasnovani na planskih cenah, krivda za izgubo ni samo na naši strani, ampak je to izguba cele delovne organizacije. Potrebno bi bilo enkrat za vselej ugotoviti, kakšen del krivde nosi vsak od dejavnikov, ki vplivajo na proizvodnjo v TOZD Valjarna bluming štekel. Seveda je del krivde za izgubo tudi na naši strani. Povzročili smo jo z odstopanjem od regulativov in normativov, po katerih naj bi delali in odgovornost za ta del krivde smo pripravljali prevzeti. Iz analize zvišanja stroškov proizvodnje je razvidno, da so glavni vzroki za to nedoseganje izpla na blumingu več dvakrat valjane pločevine in več II. a kvalitete za TOZD Hladna valjarna Bela. Mislim, da bo treba to področje v bodoče natančno obdelati in opredeliti delež posameznih TOZD in delovnih skupnosti za nastanek izgube.«

»Naša temeljna organizacija se je letos srečevala z ogromnimi težavami. Največji od vseh je bila okvara na motorju štekla aprila in maja, ko je zaradi tega proga štekel stala kar 27 dni. Posledica tega je bilo veliko pomanjkanje vložka, predvsem za TOZD Hladna valjarna Bela. Izpad proizvodnje toplo valjanih trakov je bil kar 17.000 ton. Po drugi strani pa je zaradi tega prišlo do pretiranih zalag slabov v adjustaži bluminga in pa za potisno peč. Zaradi tega smo morali del zalag vskladiščiti zunaj na prostem, saj je bilo delo v adjustaži zaradi prenatrpanosti že življenjsko nevarno.«

V tej temeljni organizaciji imajo veliko vzdrževalnih stroškov. V slabem stanju je predvsem valjarsko ogrodje bluminga, na katerem je v prihodnjem letu predviden remont. Resno oviro predstavljajo tudi večje količine uskladiščenega vložka za potisno peč, zaradi česar je otežkočena izbira najbolj ugodnega materiala za posamezne proizvodne programe. Najslabšo proizvodnjo so dosegli v juliju zaradi slabe kampanje na potisni peči, pa tudi zaradi obilice vzdrževalnih zastojev. Posledice slabih rezultatov v tem mesecu so vidne še danes.

Izpolnjevanje družbenega plana proizvodnje zaostaja. Vendar je stanje zaradi boljšega dela v zadnjem obdobju veliko ugodnejše, kot je to še pred časom kazalo. Dosegli so 92,3 % skupne proizvodnje, vključno z novembrom, blagovne proizvodnje pa le 79,8 %. Zaradi pomanjkanja vložka v TOZD Hladna valjarna Bela in gibanja cen v tem času so del proizvodnje, namenjene za lastno prodajo, morali usmeriti v to temeljno organizacijo.

Iz Jeklarne so dobili dovolj vložka, le 2 % manj od planirane količine. Dobro je delal tudi kontiliv, celo za 4 % je presegel planirano količino proizvodnje, vendar pa zaradi težav, ki jih imajo v Jeklarni, kvaliteta tega vložka ni dobra, zaradi česar so morali kar 39 % slabov valjati dvakrat. Zaradi površinskih napak, dolgotrajnosti, luskavosti, razpok ... je treba proces valjanja prekiniti, napake odpraviti in slabe ponovno segreti v potisni peči in nadaljevati valjanje. Tako dvakratno valjanje pa stroške proizvodnje znatno poveča.

»Pri našem delu smo podrejeni velikim tehnološkim zahtevam, ki jih pogosto ne moremo izpolniti. Od teh zahtev občasno odstopamo. Eden od vzrokov za to je tehnološka nedisciplina, ki jo v zadnjem času intenzivno odpravljamo. Delo je velikokrat nepravilno, ker so naprave v slabem stanju zaradi iztrošenosti, pomanjkanja rezervnih delov in nepravilnih popravil. Vemo, da okvare in zastoji vplivajo na kvaliteto proizvodnje, zato torej ni mogoče trditi, da smo tako slabo delali.«

Izplen na šteklju je letos nad planiranim, kar je v primerjavi s prejšnjimi leti korak naprej. Na blumingu pa izplena zaradi prevelikih odrezov pri glavah blokov ne dosegajo. Zato izplen tukaj zaostaja za planiranim, je pa kljub temu večji kot lani. Prav nizki izplen, več dvakratnega valjanja, precejšnje zaloge, nedovršena proizvodnja in zastoji povečujejo stroške proizvodnje in zmanjšujejo poslovne rezultate.

Eno od področij, za katerega menimo, da ni dovolj rešeno, so osebni

dohodki. Po višini osebnih dohodkov smo v Železarni na desetem mestu. Če upoštevamo, da več kot polovica zaposlenih dela po sistemu 4+1 in so dodatki, ki iz tega sistema dela izhajajo, tudi všteti v osebni dohodek, vidimo, da smo na tej lestvici še veliko nižje. Pri poročanju smo bili tudi prikrajšani. Pravijo, da tisti, ki najmanj dela, tudi najmanj zaslužijo. Mi pa trdimo, da nismo najslabši delavci v Železarni. Zlasti zapostavljene se čutimo v primerjavi s posamezniki v službah zaradi neusklajenega vrednotenja proizvodnega in režijskega dela. Katalog del in nalog bi moral odpraviti te napake in dati pravo mesto posameznim obratom glede na pomembnost njihovega dela in na odgovornost, ki jo imajo pri tem.«

Kadrovska problematika v TOZD Valjarna bluming štekel je tudi pereča. Za planom zaposlenih so v novembru zaostajali za 7,4 %. Manjkalo jim je 29 delavcev. »Število zaposlenih je iz meseca v mesec manjše. Pri delu si pomagamo z notranjimi prerazporeditvami, z nadurnim delom, z delavci iz skupnih služb, s počitniškim delom in udarniškiimi akcijami mladincev.«

V temeljni organizaciji bodo mora-

V Strojnih delavnicah — težka obdelava na Javorniku (foto S. Kokalj)

POŽARNA VARNOST OB OMEJITVAH DOBAVE ELEKTRIČNE ENERGIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

V prostorih organizacij združene dela in v drugih organizacijah ter v prostorih, kjer se opravlja dejavnost z delovnimi sredstvi v lasti občanov, je potrebno ob odvzemu električne energije:

— preveriti, ali so izključeni vsi elektroenergetski viri (svetila, peči, ventilacije, kotlarne), tehnološki postopki itd. in ali so izpraznjena dvigala,

— proučiti možne vire vžiga zaradi nabiranja večje količine par, vnetljivih tekočin, plinov ali trdnih snovi (sušilnice, ekshaustorji) in sprejeti ustrezne ukrepe,

— zaostriti izvajanje ukrepov o prepovedi uporabe odprtega ognja v conah nevarnosti pri vnetljivih tekočinah, plinih in eksplozivnih snoveh.

Pri uporabi svetilk z odprtim plamenom je potrebno skrbeti za njihovo varno uporabo, pri tem pa posvečati pozornost zlasti temu:

— da so postavljene na negorljivih podstavkih,

— da so odmaknjene vsaj 30 cm od gorljivih snovi (zaves in podobno),

— da so stabilno postavljene (butanske svetilke, ki imajo plin v kartušah — posode za enkratno uporabo postajajo med gorenjem vse bolj labilne in zato naj bi se ali jih je treba namestiti v posodo in podobno),

— petrolejske svetilke se sme polniti samo s petrolejem (opozarjamo, da imajo nekatere svetilke prešibke objemke za obešanje — povečana nevarnost, da goreča pade),

— da se svetilke na butan ne smejo uporabljati v prostorih z nad 40 stop. Celzija in

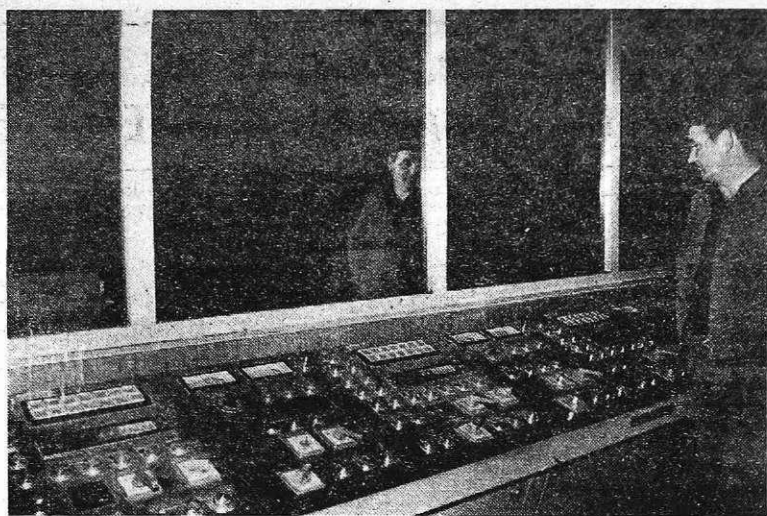
— da te svetilke porabljajo precej kisika (občasno zračenje).

— zaradi povečane nevarnosti preveriti brezhibnost gasilnih aparatov in po potrebi namestiti dodatna gasilna sredstva,

— svetilke z odprtim plamenom se sme uporabljati samo pod nadzorstvom.

li posvetiti več pozornosti tudi modernizaciji proizvodnje in uvajanju novosti v tehnološke postopke. Že doslej so izvedli nekaj izboljšav, kot na primer, predelavo na valjarskem ogrodju štekel, odsesovalno napravo na šteklju, modernizacijo posameznih žerjavov, postavitev novega domačega brusilnega stroja BSG 4000 D, postavitev nove merilne naprave za merjenje debeline X-rey na blumingu. Dosti izboljšav in modernizacij pa še načrtujejo, s tem pa bodo dosegli tudi višjo in kvalitetnejšo proizvodnjo. Postaviti nameravajo odbrizgovno napravo, predelati hladilne linije na šteklju, modernizirati hladilne jame, preurediti vodenje valjanja na šteklju na mini računalnik. Nameravajo izvesti tudi nekaj predelav in izboljšav, s katerimi bodo izboljšali delovne pogoje. Tako bodo morali preurediti razkladanje in čiščenje pločevine na Custodis peči in za ravnalnim strojem na Javorniku. Načrtujejo še povečanje prostorskih kapacitet v adjustaži bluminga, kar bo tudi bistveno vplivalo na delovne pogoje na tem oddelku, pa tudi na kvaliteto dela.

»Vsa prizadevanja na tem področju napredujejo zelo počasi,« je še pojasnil. »Vidimo, da osnovni problem ni pomanjkanje sredstev. Veliko večja ovira je predvsem zasedenost izvaljskih kapacitet in neusklajenost delovanja med nami in oddelkom novogradenj.«

Sodelavec v komandni kabini (foto S. Kokalj)

POSVET JESENIŠKIH ŽELEZARJEV S PREDSTAVNIKI MARIBORSKEGA GOSPODARSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

z vložnimi surovinami, predvsem zavoljo zakasnitve dobav iz vzhodnoevropskih držav, so si morali nekateri potrošniki jeseniškega jekla sami zagotoviti polproizvod, ki so ga v Železarni le predelali, tako da je v letošnjem letu dosegla uslužnostna predelava kar 50.000 ton. To je seveda oviralo normalno predelavo, ki pa je bila kljub temu in še drugim težavam (v aprilu je, na primer, za cel mesec izpadlo ogrodje štekel) tja do druge polovice leta ves čas nad planirano. Da bi si zagotovili preskrbo s ferolegurami, so jeseniški železarji njihovim proizvajalcem zagotavljali električno energijo, in še tudi sedaj, ko imajo sami desetodstotne omejitve, skušajo k temu privarčevati še 5 odstotkov električne energije za proizvodnjo ferolegur.

Vsem težavam se je v septembru priključilo še pomanjkanje koka, kar je privedlo do ustavitve enega plavža, ki, kot kaže, še ne bo začel tako kmalu spet obratovati. Zaradi takih izpadov proizvodnje v plavžih in s tem povezano tudi v martinarni so v Železarni izkoristili dober del medfaznih zalag, da ne bi trpela finalna proizvodnja.

Težav je bilo torej v tem letu dovolj, in ker imajo izvozne obveznosti Železarne pretnost, saj si le z izpolnjevanjem teh obveznosti lahko železarji zagotovijo kolikor toliko normalno poslovanje, so bili domači partnerji nekoliko prikrajšani. Ob tem pa je treba povedati, da jeseniški železarji vendarle poskušajo zagotoviti boljše in rednejše preskrbo tistim domačim partnerjem, ki redno izpolnjujejo obveznosti iz samoupravnega sporazuma. In teh ni veliko.

Osnovni problem pri odnosih med bazno in kovinsko predelovalno industrijo so seveda devizne obveznosti. Jeseniška železarna potrebuje letno približno 60 milij. dolarjev, kar pomeni, da bi (pri razmerju 2 dolarja izvoza za en dolar deviznih pravic) morala izvoziti svojo celotno proizvodnjo, če bi si hotela sama zagotoviti vse potrebne devize. To seveda ne gre, saj domača industrija še kako potrebuje jeseniška jekla. Podpisniki samoupravnega sporazuma o razvoju črne metalurgije, predvsem kovinsko predelovalna industrija, naj bi zato zagotovila potrebne devize za bazno industrijo.

Možje so tako sedli skupaj in podpisali sporazum, ki pa se ga seveda vsi ne držijo. Tako ima Železarna danes osem milij. dolarjev nepokrite devizne bilance, kar pa ni samo posledica neizpolnjevanja deviznih obveznosti kupcev, pač pa tudi zmanjšanih dobav, nakopičenih dolgov iz prejšnjih let, tečajnih razlik in še česa. Poseben problem predstavlja skupni izvoz, saj pri njem pride do zakasnitve v izpolnjevanju deviznih obveznosti kupcev, te zakasnitve so

včasih tudi po leto in več. Sredstev za premostitev tega leta (ali več) pa ni.

Mariborski gospodarstveniki (predvsem tisti, ki ne izvažajo in pa trgovina) so na posvetu tarnali, da svoje devizne obveznosti težko izpolnjujejo, da so težki časi ... Na koncu pa so se vendarle sporazumeli, da je treba tiste redke samoupravne sporazume, ki kaj veljajo, spoštovati tudi v prihodnje.

O načrtih jeseniške železarne za prihodnje leto je Boris Bregant povedal, da bodo približno taki, kot so bili za to leto. Fizična proizvodnja se ne bo povečevala, pač pa si bodo jeseniški železarji skušali zagotoviti zadostne količine polproizvoda, da bi tako zmanjšali obseg uslužnostne predelave. Kljub republiškim načrtom se izvoz ne bo povečal, saj Železarna sicer ne bo mogla izpolniti svojih programov in obvez do domačih partnerjev. Na Jesenicah naj bi v prihodnjem letu povečali proizvodnjo kvalitetnih jekel in dinamo pločevine ter izboljšali kvaliteto debele pločevine. Posledica take usmeritve bo verjetno, kot je na posvetu dejal Bregant, taka finančna situacija, kot v letošnjem letu, se pravi negativno poslovanje v jeklarni.

V prihodnjem letu naj bi se začela tudi že prva dela za novo elektroelektrarno, saj so vse priprave že zaključene, treba je le še čimprej pridobiti garancijo za združena sredstva, ki predstavljajo približno eno tretjino od 18 milijard, kolikor znaša predvidena vrednost celotne investicije.

BG

Železarski globus

ARABSKA REPUBLIKA JEMEN

Indijsko svetovalno podjetje iz Kalkute Dastur Eng. Int. je za UNIDO (Organizacija ZN za industrijski razvoj) izdelalo študijo o gradnji prve mini železarne v arabski republiki Jemen (Severni Jemen). Projekt predvideva letno proizvodnjo 70.000 ton palčastega jekla, valjane žice, ploščatega jekla in drobnih profilov. Potrebno surovo jeklo bodo izdelovali v obločni električni peči s težo šarže 30/35 ton z napravo za kontinuirno vlivanje gredic in ustrezno valjarstvo. Kot vložek bo ta peč uporabljala najprej jekleni odpadki z možnostjo kasnejšega prehoda na železovo gobo, dobavljeno iz dežel ob Perzijskem zalivu. Investicijski stroški so predvideni v višini 56 milijonov dolarjev. Celotna proizvodnja bo namenjena domačemu tržišču namesto uvoza.

AVSTRIJA

V sredini šestdesetih let je avstrijska železarska družba VOEST-Alpine dobavila železarno Taiyuan v LR Kitajski jeklarno s kisikovimi konvertorji. Pred kratkim je ta družba dobila s kitajske strani naročilo, da v okviru svojega industrijskega servisa izloča večje število kitajskih železarskih strokovnjakov v sodobni tehniki izdelave surovega jekla v kisikovih konvertorjih.

ITALIJA

Italijanski medindustrijski komite za industrijsko načrtovanje (CIPI) je odobril vsoto 27 milijard lir z namenom, da bodo štiri italijanske mini železarne s področja Brescie zaradi gospodarskih težav prenehale obratovati. Poleg tega bodo še štiri mini železarne s tega področja iz enakih razlogov za določeno količino znižale svojo proizvodnjo.

PLAVŽ 2 PONOVO OBRATUJE; PRVA ŠARŽA NA VAKUUMSKI NAPRAVI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Železarju, ko smo napravo začeli hladno testirati. V torek, 20. decembra, pa je bila naprava tudi vroče testirana, kot pravimo, oziroma je bila narejena prva šarža.

To je izjemno velika pridobitev, še posebno v sedanjem trenutku, ko bismo bitko za vsako tono jekla. VOD naprava, kot jo imenujejo, in kar pomeni odstranjevanje ogljika v vakuumu z oksidacijo, zagotavlja mnogo bolj zanesljivo proizvodnjo dina-

mo jekla kot je sedaj, zmanjšal pa se bo tudi izmeček in povečal izplen. Manjši bo seveda tudi odgorek silicija in aluminija pri legiranju, odpadla bo uporaba dragega kalcija — silicija, nižja bo vsebnost žvepla, predvsem pa bo razstros teh vrednosti manjši. Ta nova naprava pa nam mora dati tudi več jekla, saj bo trajanje izdelave v peči krajše za čas rafinacije, ki jo bodo prenesli v vakuumsko komoro.

V PRIHODNJEM TEDNU BOMO SPREJEMALI GOSPODARSKE NAČRTE ZA LETO 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa celo kot vzrok zastojev v industriji. Naštetih pogojev gospodarjenja, s katerimi se pri izvajanju planskih nalog srečujemo v letošnjem letu, bodo še v večji meri prisotni v prihodnjem letu, obenem pa nas teža-

ven energetska položaja kot velikega porabnika obvezuje, da sprejememo vse ukrepe za varčevanje z energijo. Varčevanje z energijo, surovinami in reprovromaterialom bo ostala naša stalna naloga.

Osnovni cilji, ki jih načrtujemo za prihodnje leto, so:

— skupna proizvodnja	1.506.100 ton
— gotova proizvodnja	403.350 ton
— prodaja	398.530 ton
— od tega izvoz	73.400 ton
— storitve	22.100 ton
— realizacija osnovnih dejavnosti	30.269 milijonov din
— povprečna prodajna cena	91.007 din/t
— realizacija izvoza	36,8 milijonov \$
— povprečna izvozna cena	501 \$/t
— število zaposlenih	6.753
— celotni prihodek	48.527 milijonov din
— dohodek	7.729 milijonov din
— čisti dohodek	4.315 milijonov din

Doseganje naštetih ciljev je možno, vendar je povezava izredno močna. Izpad enega izmed ciljev bi imel tudi neposreden vpliv na izpad ostalih predvidenih rezultatov. Naš osnovni cilj mora biti zagotovitev surovin za zadostno proizvodnjo kvalitetnega jekla, kar nam bo omogočalo preskrbljenost nadaljnjih TOZD in s tem predvideno prodajo in izvoz; izvoz pa nam bo zopet omogočil nabavo surovin in polproizvodov, kar nam bo zagotovilo polno zaposlenost naših kapacitet. Razpoložljivo jeklo, katerega načrtovana količina znaša 490.000 ton, bomo morali usmeriti v bolj donosne proizvode, s čimer bomo dosegli večji ekonomski učinek in določeno prestrukturiranje proizvodnje v okviru Železarn. V prihodnjem letu predvidevamo enako fizično produktivnost, z izboljšanjem strukture, v primerjavi z doseženo v letošnjem letu, pa načrtujemo na nivoju Železarn realni porast vrednostne produktivnosti do 5 %.

Naš cilj je tudi, da višino gotove proizvodnje zadržimo na letošnjem nivoju. Neizkoriščene zmogljivosti v proizvodnji bomo zapolnili s prevzemanjem storitev prevajanja in drugih storitev, kar bo tudi v prihodnjem letu ena od nujnosti v primeru pomanjkanja polizdelkov.

Povpraševanje po naših izdelkih je na domačem trgu precejšnje. Količine za prihodnje leto so v veliki meri dogovorjene s kupci s samoupravnimi sporazumi o sovlaganju. Problematična je le prodaja nenaravnih izdelkov, zato bomo morali biti naši napori usmerjeni k doslednemu izpolnjevanju proizvodnega in asortimentskega plana, ker le s tem lahko dosežemo boljše poslovne rezultate.

Za prihodnje leto načrtujemo približno enako višino lastnega izvoza, kot jo bomo dosegli v letu 1983, napore pa bomo usmerili v povečanje skupnega izvoza v sodelovanju z našimi kupci. S tem bomo dosegli večji devizni priliv in izboljšali pokrivanje uvoza. Za potrebe jeklarne 2 bomo z izvozom na konvertibilno tržišče zagotovili dodatna devizna sredstva, potrebna v letu 1984. Uvozili bomo le tiste potrebne surovine, reprovromaterialne in rezervne dele, ki jih ni mogoče zagotoviti na jugoslovanskem tržišču.

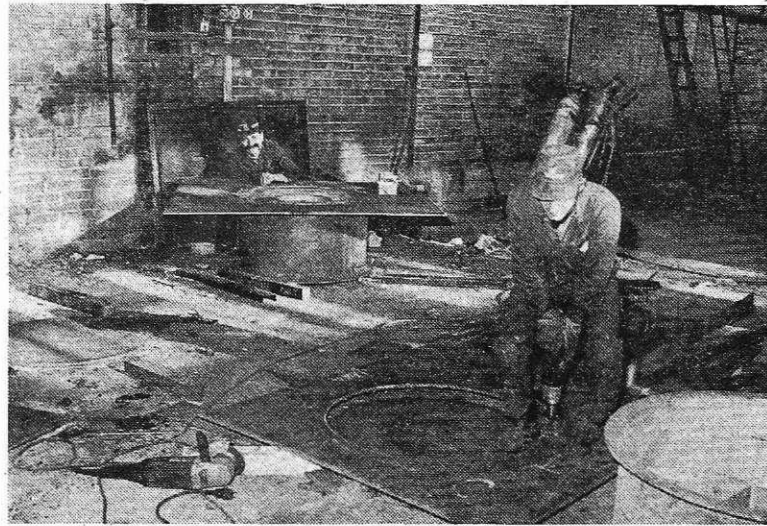
Ker za leto 1984 ne načrtujemo povečanja fizičnega obsega proizvodnje, smo planirali kadre nekoliko pod višino plana za letošnje leto, njegovo večjo racionalizacijo pa dosegli z boljšo organizacijo dela, to je z združevanjem del in nalog, ustrežnejšo razporeditvijo delovnega časa, prerazporeditvijo kadrov, itd.

Na področju investiranja bomo v skladu s sprejetim srednjeročnim planom razvoja in konceptom dolgoročnih usmeritev Železarn v letu 1984 pričeli z izgradnjo jeklarne 2. S posodobitvijo zastarelega postopka si bomo zagotovili možnost za dvig kvalitete sortimenta in boljši ekonomski položaj. Ostala investicijska dejavnost bo usmerjena v dokončanje začetih projektov, pri novopričetih investicijah pa bodo imeli prednost projekti, ki pomenijo sanacijo tehnologije in delovnih pogojev ter omogočajo doseganje kvalitete sortimenta. Za financiranje investicij bomo v letu 1984 namenili 6.668 milijonov din.

Na osnovi predvidenega obsega fizične proizvodnje in prodaje ter izboljšanja sortimenta naših izdelkov načrtujemo, da bomo v letu 1984 dosegli 7.729 milijonov din dohodka. Z njegovo ustrežno delitvijo si bomo omogočili krepitve materialne osnove dela in hkrati zagotovili pokrivanje naših samoupravnih sprejetih in pogodbenih obveznosti.

Sredstva za bruto osebne dohodke smo načrtovali v višini 2.755 milijonov din in bodo v skladu z družbenimi usmeritvami naraščala počasneje od dohodka, prizadevanja za realno

rast dohodka pa nam bodo omogočila zaustaviti realno padanje osebnih dohodkov, ki je v zadnjem času ved-

Priprava delov za novo 1250-tonsko stiskalnico v diskarni na Javorniku (foto S. Kokalj)

IZHODIŠČA ZA RACIONALIZACIJO SISTEMA INFORMIRANJA IN KOMUNICIRANJA V OZD

Odbor republiškega sveta ZSS za obveščanje in politično propagando je na podlagi informacije o »Statističnem poročilu o sistemih obveščanja v OZD v letu 1982« obravnaval in sprejel izhodišča, ki naj jih upoštevajo sindikalne organizacije in organi pri nadaljnji racionalizaciji sistema informiranja v organizacijah združenega dela.

Odbor je ugotovil, da so omenjena informacija oziroma rezultati statistične analize solidna podlaga (povzetek rezultatov bo objavljen v Delavski enotnosti) za nadaljnjo analizo kakovosti in učinkovitosti informacijsko-komunikacijskih procesov in odnosov v OZD. Hkrati pa je na tej podlagi in vključujoč tudi ankete in analize, ki so jih izdelale komisije (odbori) za obveščanje pri občinskih svetih ZSS (v sodelovanju s sveti za informiranje pri OK SZDL), že mogoče oblikovati naslednja izhodišča kot priporočilo sindikalnim organom in organizacijam:

— razmišljanja in prizadevanja za racionalizacijo sistema informiranja in komuniciranja v OZD naj kot izhodišče jemljejo večjo kakovost informacijsko-komunikacijskih procesov in odnosov;

— predloge za racionalizacijo (za uvajanje novih vsebin, sredstev in načinov, ukinitve starih, predraga in podobno) je nujno utemeljiti na podlagi razčlemba stanja, pri čemer je vloga odborov (komisij) za obveščanje pri občinskih svetih ZSS predvsem v tem, da zagotavljajo enoten vsebinski pristop in dajejo strokovno-politično pomoč sindikalnim organizacijam in organizatorjem informiranja;

— sindikalne organizacije v OZD naj ob pobudah in razpravah za racionalizacijo sistema informiranja predvsem politično ocenijo stanje in ob upoštevanju naštetih izhodišč dajo pobude pristojnim samoupravnim organom za racionalizacijo sistema (ti organi pa so predvsem odbori za informiranje oziroma njihovi ustrezni organi in delavski sveti);

— varčevanje z (roto) papirjem je treba obravnavati v okviru celovitih kakovostnih izboljšav sistema informiranja in komuniciranja;

— enako velja za varčevanje pri materialnih stroških — treba je primerjati, kakšne učinke dosegamo z različnimi sredstvi in načini informiranja v primerjavi s stroški zanje; — prednost naj imajo tista sredstva in načini, ki najbolj zagotavljajo dostopnost, razumljivost informa-

no bolj prisotno.

V prihodnjem tednu bomo sprejemali gospodarske načrte za leto 1984. Z našim sestavkom smo skušali opozoriti na njihovo vsebino in poudariti ključne točke. Ob razpravi in sprejemanju teh planov pa bi moralo biti prisotno dejstvo, da je njihovo uresničevanje v največji meri odvisno od nas samih. Odvisnost od zunanjih faktorjev, kot so preskrba s surovinami, reprodukcijski materiali, energijo, deviznobilančni položaj itd. bo glede na predvidene težke pogoje gospodarjenja v prihodnjem letu, ki pa so obenem še zelo nejasno opredeljeni, še vedno prisotna. Kljub zunanjim vplivom pa je potrebno, da vsi zaposleni v TOZD in delovnih skupnostih s sprejetjem planskih dokumentov prevzamemo nase svoj del odgovornosti za njihovo uresničevanje, saj le čim doslednejše izpolnjevanje planskih nalog vodi k doseganju dobrih poslovnih rezultatov.

OEAP

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 26. DECEMBRA DO 1. JANUARJA

26. december, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214,
27. december, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.
28. december, Avgust KARBA, vodja OPP, Jesenice, Svetinova 10, tel. št. 83-248.
29. december, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
30. december, Leon MESARIČ, vodja TOZD Želbljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
31. december, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a.
1. januar, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-727.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti obhod po železarni, svoje ugotovitve vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 26. 12.	PRIMOŽ ŽVAB	DUŠAN POLAJNAR
TOREK — 27. 12.	MITJA BENEDIČIČ	ANTON KAVČIČ
SREDA — 28. 12.	IGOR MEŽEK	MARJAN ERMAN
ČETRTEK — 29. 12.	JANEZ ARH	IVO LEBAN
PETEK — 30. 12.	MIRKO ZUPAN	ANTON BURJA
SOBOTA — 31. 12.	FRANC NEČIMER	JANEZ FALETIČ
NEDELJA — 1. 1.	STANE MENCINGER	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551;
vezni telefon je: 2317.
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure;
nočni pa od 18. do 6. ure.
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6. do 18. ure;
nočni pa od 18. do 6. ure.

OPOZORILO!

Od 25. novembra 1983 dalje poteka dežurstvo vzdrževanja v novih prostorih, t.j. v sobi št. 15, I. nadstropje upravne stavbe TOZD Vzdrževanje. Prevzem dnevnega dežurstva na delovni dan se izvede na tajništvu TOZD Vzdrževanje, kjer bo dežurni dobil dežurno knjigo in ključ sobe dežurnega.
Jutranji dežurni na delovni dan preda raport v pisarni vodje TOZD Vzdrževanje, knjigo in ključ pa odda na tajništvu TOZD Vzdrževanje.
Primopredaja dežurstva na prosti dan se izvede v sobi dežurnega vzdrževanja.
Nova telefonska številka dežurnega vzdrževanja je 3551!

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 26. do 31. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. Marija Može Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta dr. Želimir Cesarec.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može Kovačič.
V soboto, 31. decembra, samo dopoldne II. obratna ambulanta dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta dr. Želimir Cesarec.
ZOBNE AMBULANTE
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej.
ZA BORCE: vsak dan od 12.—13. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta dr. Bela Gazafi.
V soboto, 31. decembra, samo dopoldne III. zobna ambulanta dr. Bela Gazafi.

OBVESTILO OBČANOM

Sekretariat za notranje zadeve Skupščine Jesenice obvešča občane, ki so vložili zahteve za zamenjavo osebnih izkaznic na krajevnih skupnostih v letošnjem letu, da izkaznice lahko dobijo od 19. decembra 1983 dalje vsak delovni dan na naslednjih mestih:

- občani z območja krajevnih skupnosti Rateče, na krajevni skupnosti v Ratečah;
- občani z območja krajevnih skupnosti Kranjska gora na krajevem uradu v Kranjski gori;
- občani z območja krajevnih skupnosti Žirovnica na krajevem uradu v Žirovnici;
- občani z območja krajevnih skupnosti Dovje-Mojstrana na krajevem uradu v Mojstrani;
- občani z območja mesta Jesenice in z območja krajevnih skupnosti Hrušica, Planina pod Golico, Javornik-Koroška Bela in Blejska Dobrava v sprejemni pisarni občine Jesenice, soba št. 1 in na sekretariatu za notranje zadeve, soba št. 12.

Vsak občan mora ob prejemu nove osebne izkaznice staro izkaznico vrniti.

Občnem sekretariatu za notranje zadeve obvešča, da se bo naslednja organizirana akcija zbiranja vlog za zamenjavo osebnih izkaznic po vseh krajevnih skupnostih pričela v mesecu februarju 1984. Natančen razpored zbiranja vlog po posameznih krajevnih skupnostih bo objavljen naknadno.

Sekretariat za notranje zadeve prosi vse občane, ki osebnih izkaznic še niso zamenjali, naj si do naslednje akcije zbiranja vlog prikrbijo fotografije v velikosti 3 x 3,5 cm in vse potrebne listine, to je: — občani, ki niso rojeni na območju občine Jesenice in niso na območju občine Jesenice vpisani v državljsko knjigo, morajo ob vlogi za zamenjavo osebne izkaznice predložiti na vpogled rojstni list in potrdilo o vpisu v državljsko knjigo.

POSEBNO OPOZORILO

V skladu z zakonom o osebni izkaznici veljajo stare osebne izkaznice samo še do 4. oktobra 1984, zato naj občani, ki osebnih izkaznic še niso zamenjali, to storijo ob prvi naslednji organizirani akciji.

VABILO UPOKOJENCEM TOZD ELEKTRODE

V soboto, 7. januarja, bo ob 16. uri v zgornjih prostorih restavracije Kazina občni zbor OOS TOZD Elektrode, na katerega vabimo tudi naše upokojene sodelavke in sodelavce.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice Miha Šlibar je, 1. decembra sklical 7. redno sejo. Po poročilu o izvajanju sklepov prejšnje seje so ugotovili, da trije niso izvedeni. K sklepu 2.1. delegati zahtevajo, da direktor novogradenj do naslednje seje posreduje pisni odgovor glede nove lokacije za delavnice GRD Javornik. K sklepu 5, naloga 8, so zadolžili vodstvo TOZD RD, da ponovno urgira pri vodstvu TOZD Vzdrževanje, da naj dežurni instalater vzdrževanja opravi redna vzdrževalna instalaterska dela. Naloga številka 11 v zvezi z reševanjem problematike vzdrževanja za področje Javornika pa je dolgoročno značaja.

V nadaljevanju so ugotovili, da so delavci temeljne organizacije na boru delavcev, organiziranem preko sindikatov samoupravnih delovnih skupin, sprejeli predlog pravilnika o delovnih razmerjih, predlog pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti in predlog pravilnika o varstvu pri delu. K slednjem so sprejeli pripombo žerjavnega oddelka, da so predvsem vodja oddelkov in lelovodje operativno in pravno preobremenjeni z odgovornostjo za varnost delavcev. Oddelki za varstvo pri delu bi moral bolj sodelovati in svetovati pri organizaciji varnega dela, saj so varnostni inženirji za to udi najboljše usposobljeni.

Delavski svet je ugotovil, da so delavci TOZD RD brez pripomb sprejeli samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje izvoza konvertibilnega deviznega priliva v SR Sloveniji v letu 1984, samoupravni sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1981 do 1985, seznanjeni pa so bili tudi s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske.

Delegati so sprejeli informacijo o ključevanju izvozne realizacije v sistemu delitve osebnih dohodkov in ugotovili, da je bila pripomba TOZD Remontne delavnice upoštevana (če bi stajali objektivi vzroki za nedoseganje planskih obveznosti, se ne bi obravnavala penalo).

Za nabavo dveh varilnih agregatov TIGVAR 350 P in treh krožnih

žag so odobrili sredstva iz konta »amortizacijske zamenjave« TOZD Remontne delavnice, ki so namenjena za združevanje. Odobrili so tudi sredstva v višini 1.717.240 din iz konta »investicijsko vzdrževanje« za obnovo katodne zaštite telefonskega omrežja železarne Jesenice.

Seznanjeni so bili s poročilom stalne inventurne komisije o izvedenih inventurah v skladiščih št. 77 — žerjavni Javornik in št. 79 — RTA Jesenice. Pri pregledu ni ugotovljenih razlik in se dejansko stanje ujema s knjižnim stanjem skladiščne kartoteke ter mesečnim materialnim dnevnikom.

Pod zadnjo točko dnevnega reda — delegatska vprašanja so sprejeli naslednje pripombe:

1. Delavci instalacije Bela zahtevajo ureditev centralnega skladišča jeklenk na Beli. V popoldanskem in nočnem času velikokrat prihaja do izposojanja jeklenk v tem oddelku. Praznih jeklenk delavci vzdrževanja ne vračajo, tako da instalaterjem primanjkuje jeklenk in plina za njihovo redno delo. Delegati so predlagali, da montaža v instalacijski delavnici Bela izdela zaprt in pokrit prostor za skladiščenje jeklenk.

2. Vodja instalacijskega oddelka je zadolžen, da izračun doseženih mesečnih premij posreduje na oglasno desko instalacije na Beli (v skladu z določili premijskega pravilnika).

3. Delavci, ki se vozijo na delo z vlakom na relaciji Bohinj—Jesenice, in so zaposleni na območju Javornik-Bela, vprašujejo, ali so upravičeni do mesečne vozovnice za lokalni

avtobusni prevoz Kočna—Javornik—Bela. Odgovor naj posreduje oddelki za družbeni standard kakovostnega sektorja.

4. Na naslednji seji delavskega sveta bo posredovan odgovor na

vprašanje, ali so delavci, ki v času potrebe (remontov) delajo v nedeljo, med tednom pa izkoristijo prosti dan, upravičeni do nedeljskega dodatka.

5. Zaradi vedno pogostejših pripomb na kvaliteto hrane je bila vsem delegatom posredovana telefonska številka občinskega sanitarnega inšpektorja.

ZK

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Ivan Kavčič je 12. decembra sklical osmo redno sejo. Poleg članov odbora so bili na seji še vodja TOZD Vinko Rotar, delegat odbora samoupravne delavske kontrole Anton Konič in kadrovnik Miro Mohorič.

Po poročilu o izvajanju sklepov sedme seje so ugotovili, da so ti izvedeni, na osnovi ustreznih informacij pa so k sklepu 4.3.1. »sodelavcem elektrodelavnice za sodelovanje pri izvedbi predolimpijskega hokejskega turnirja v Sarajevu odobrili po štiri dni izredno plačane odsotnosti. O njihovi odsotnosti v mesecu februarju bodo odločali na naslednji seji, ko bodo dobili enotno stališče na nivoju Železarne.

Za nedoločen čas so v delovno razmerje sprejeli tri delavce, in sicer na opravljanje del in nalog drugega zidarja, četrtega instalaterja in četrtega ključavničarja.

Na objavo prostih del in nalog nadzornika za industrijske peči se je do roka prijavilo 25 kandidatov. Po pregledu dokumentacije so za opravljanje navedenih del izbrali Boruta Žvelca, izmenskega delovodja v TOZD Valjarna žice in profilov, ki izpolnjuje vse v objavi zahtevane pogoje.

Na predlog obrata RTA sta napredovala dva delavca, in sicer instrumentalni specialist na tehnika za merilnike ZRM ter prvi instrumentalni na prvga tehnika rep. RMR naprav. Slednjemu bo odločba izstavljena za določen čas do izdelave razvida del in nalog.

Obravnavali so dve vlogi za sprejem v delovno razmerje in jima ugodili, s tem, da bo elektro mehanik sprejet za nedoločen čas, tesar pa za določen čas šestih mesecev.

Ugodili so vlogi delavca oddelka ključavničarji za tri dni neplačane

odsotnosti za preselitev v novo stanovanje.

Obravnavali so vlogo organizacijskega komiteja pokal Vitranc ter Karlu Azmanu in Emilu Oblaku odobrili po en dan izredno plačane odsotnosti za sodelovanje pihalnega orkestra Jeseniških železarjev na prireditvi.

TOZD Jeklovlek

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Jeklovlek Janez Židan je 12. decembra sklical sedmo sejo. Najprej so pregledali sklepe zadnje seje in ugotovili, da so izvedeni.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo in sklepe odbora za gospodarstvo in jih potrdili z vprašanjem, kako je z izdelavo avtomatskih jekel, legiranih s svincom ali telurjem, kjer so največji zaostanki, akumulacija pa je pri teh jeklih največja.

Delavski svet je sprejel ugotovljeni sklep, da je večina samoupravnih delovnih skupin na zborih delavcev obravnavala samoupravni sporazum o zagotavljanju sredstev za pospeševanje izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v SR Sloveniji v letu 1984 in sprejela naslednji sklep:

Pristopamo k samoupravnemu sporazumu o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v SR Sloveniji v letu 1984.

Ugotovili so tudi, da so spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljih plana SPIZ

Za sodelovanje na srečanju gledaliških skupin SOZD SZ v Ravnah so odobrili po štiri ure izredno plačane odsotnosti sodelavcem Janezu Kristanu, Klemenču Klemencu in Tatjani Košir. Poleg tega so Klemenču Klemencu odobrili še 12 ur izredno plačane odsotnosti za gostovanje z amaterskim gledališčem Tone Cufar v Trbovljah, Kranjski gori, na Dovjem, Javorniku in na Breznici.

Obravnavali so vlogo komisije za akrobatsko smučanje in športnega društva Dovje—Mojstrana ter sklenili, da bodo o odsotnosti delavcev odločali, ko bodo prejeli razpored treningov in tekmovalcev.

Zaradi smrti v družini so sodelavcu odobrili dva dni izredno plačane dopusta.

Seznanjeni so bili s težko kadrovsko situacijo v žerjavnem oddelku strojno remontnih delavnic in podprli predlog, da starejše delavce, ki imajo objektivne zdravstvene težave, prerazporedijo v okviru celotne Železarne.

Sprejeli so tudi informacijo, da kadrovski plan v TOZD Remontne delavnice za leto 1984 predvideva 505 delavcev.

ZK

PREGLED SESTANKOV SDS

V današnjem pregledu bomo objavili del zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin, ki smo jih prejeli v minulih štirinajstih dneh. SDS so obravnavale predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za november, v prejšnjem številu pa so evidentirale kandidate za izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata, ter izvolile svoje delegate za individualne občne zbore. Kot običajno bomo iz zapisnikov podelili predvsem tista vprašanja, predloge in mnenja delavcev, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD er aglomeracija 1, 2 in 3. Obravnavale so zadeve iz programa amoupravnih aktivnosti.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 2, 3 in 4, BBC peči, priprava ferolegur, kontiliv 1 in 4, predelava talilniških odpadkov, kamnolom Trebež ter pončično gospodarstvo 1, 2 in 3, od nekaterih celo po dva ali več. Člani SDS SM peči 1 in livna jama 1 so na sestanku dne 3. 11. izrazili željo po primernem prostoru (4 x 4 metre), v katerem bi lahko jedli in imeli sestanke. Med drugim omenjajo, da so v garderobi že dva dni brez tople vode in da ni prijetno meti sestanka, če zaudarja po znoju, če se zaradi del pred peči vse trese in če ropota. Skupinovodja jim je sicer omenil, da e bo gradila centralna garderoba, vendar pa se tudi sam vprašuje, »kdaj bo to?« SDS elektropeči 2 in 3 sta se na sestanku dne 30. 11. vpraševali, kdaj bo popravljeno vrtenje oboka na A peči. Pravijo, da pri zakladanju treh ali štirih košar izgubi okrog eno uro časa samo za odpiranje in zapiranje oboka. SDS elektropeči 3 tudi vprašuje (14. 11.), zakaj so na elektropeh remont tako slabi, da je že pri prvem saržu prodor. SDS inovično gospodarstvo je na sestanku dne 25. 11. takole komentiralo članek R. Peniča v zvezi s poravnavo osebnih dohodkov: »V Železarni z dne 24. 11. 1983 je objavljena razprava o usklajevanju višine osebnega dohodka. V omenjenem članku je odgovor na predlog delavskega sveta TOZD Profilarna, da bi v odoče poravnavo in vrednost obračunskih postavk povečevali sem delavcem v enakih zneskih in ne v odstotkih, kot doslej. Kot odgovor je narejena primerjava za dela, ocenjena s 6. kategorijo, in za dela, ocenjena s 10. kategorijo. Zakaj ni primerave še za delo, ocenjeno z 20. ali višjo kategorijo?«. Tov. Rafko Penič v članku trdi, da se mora delavec z višjim osebnim dohodkom pri hitrejši rasti življenjskih stroškov odločiti večemu dinarskemu znesku potrošnje kot delavec z nižjim osebnim dohodkom, v resnici pa se delavcu z višjim osebnim dohodkom zmanjšuje le delež denarja, ki mu ostane, ko zadovolji osnovne življenjske potrebe, delavcu z nižjim osebnim dohodkom pa se manjša količina denarja, ki mu je nujno potrebna a osnovne življenjske potrebe. Tudi na skupnem sestanku SDS ponovično gospodarstvo 1 in 2 (dne 14. 11.) je bilo postavljeno več vprašanj: Kdaj bodo dobili mešalec za beton (ne le za nalto)? Potrebnovali bi tudi nove zaboje za opeko. Tisti, s katerimi razpolagajo, so namreč toliko »izkrivljeni«, da obstoji rena nevarnost, da opeka med prenašanjem pade iz zaboja in oga poškoduje. Rečeno je bilo, »da je žerjav po remontu slab, kot je bil pred njim,« da so tudi gare za prenos ponvic skriljene, zanimalo pa jih je tudi, kdaj bo rešen problem gorilcev a žlebovih in odvoza svinj ter razsvetljave na podestu.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklovilarna 2. SDS čistilnica odlitkov ter jeklovilarna 2 opozarjata (dne 2. 12.) na problematiko tople vode in ogrevanja livarne.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 2, 3 in 4, adjustaža bluming 2 in 3, adjustaža štekel 2 in 3, odprema ter adjustaža in

lužilnica Javornik. SDS bluming 3 opozarja na neurejeno garderobo (pipe, tuši). SDS bluming 4 vprašuje, zakaj so v njihovem oddelku premije, v primerjavi z drugimi, tako nizke. Tudi tu opozarjajo, da imajo velikokrat le mrzlo vodo za umivanje. Pritožujejo se, da je nadzor nad remontom zelo slab ter da »delavci, ki pridejo z Jesenic denarno bremenijo samo našo TOZD, kajti delajo zelo malo in slab«. Še vedno (sestaneke je bil 8. 12.) imajo probleme z malico. Pravijo, da prinašanje malice v obrat ne pomeni isto, kot če bi šli jest v kantino, kajti vsi ne morejo dobiti tople malice, četudi bi jo radi. SDS adjustaža in lužilnica Javornik vprašujeta, kaj je z novim katalogom delovnih nalog ter kdaj se bodo uredili ogrevanje in sanitarije v oddelku. Pripominjajo tudi, da se nihče od vodstva TOZD ne udeleži sestanka SDS.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1, 2, 3 in 4. Na sestanku SDS vodstvo TOZD je bilo med drugim sklenjeno, da se za delavce v adjustaži nabavi bunde, ker opravljajo delo na mrazu in prepihu. Popraviti pa je treba tudi vrata na vilicarjih. SDS valjarna žice 2 v zvezi s sanacijo Gorenja vprašuje, »zakaj takšna oblika informacije ni bila pripravljena že prej.« Razpravljal je tudi o problematiki proizvodnje v novembru ter opozorila na vprašanje vzdrževanja in nizkega staleža delavcev. Vprašuje, »kdaj bo kadrovski sektor spoznal, da s tako obliko zaposlovanja v TOZD verizne proizvodnje ne gre?« Tudi SDS valjarna žice 4 meni, »da rešitev pomanjkanja delavcev v naši TOZD ni v spojojanju delavcev iz drugih obratov za en mesec ali celo manj, ker ti za delo niso zainteresirani.«

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400 - 1 in 2, adjustaža 1 in 2 ter OTOP. SDS proga 2400-2 v zvezi z organizacijo sindikalnega obnega zbora pripominja, »da bi bil občni zbor v teh stabilizacijskih časih lahko na Jesenicah, ne pa na Bledu, ker bi bilo tako ceneje.«

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, odprema-priprava dela, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD ter odprema-priprava dela sta v zvezi z ustanovitvijo območne vodne skupnosti sklenili, »da CPSI posreduje mnenje, ali se k SaS pristopi«. Vprašujeta tudi, kaj je s katalogom delovnih nalog. Člani SDS lužilnica + priprava vložka 1 »opozarjajo, da bi vodilni delavci lahko imeli malo bolj človeški odnos do delavcev v proizvodnji«. Čimprej je treba popraviti tudi vrata med HVB in šteklom. Člani SDS lužilnica + priprava vložka 2 imajo pripombo na visoko naklado pravilnikov o delovnih razmerjih, odgovornosti ter varstvu pri delu. Zanima jih, koliko je to stalo. Po njihovem mnenju bi bil učinek isti, če bi pravilnike objavili v Železarni ali pa razdelili par izvodov pravilnikov po obratih. Predlagali so tudi, da bi čas za žigosanje kartic premaknili na 30 minut pred koncem dne, kajti delavcem zaradi oddaljenosti garderob zmanjka časa za umivanje, pa tudi sicer niso v enakem položaju kot tisti, ki delajo v upravnih stavbi. Pravijo tudi, da na žerjavu števil. 22 še vedno ni rešeno vprašanje mazanja, žerjavna proga pa je v takem stanju, da je delo postalo nevarno. Rolo vrata med CBL in adjustažo pa je treba popraviti, da se bodo lahko odpirala oziroma zapirala. Ponovno se hudejejo nad prehrano: »Kljub stalnim kritikam glede prehrane ni nič boljše. Popolne ali ponoči največkrat ni toplega obroka, ali pa je postan, tako da ni primeren za uživanje«. Pritožujejo se tudi nad ogrevanjem na CBL ter da streha v hali C pušča na več koncih. SDS žarilnica 1 zahteva, da se napravi meritev koncentracije kisline na vstopu CRN med časom luženja kroma. Predlagala je tudi, da se zaradi obsega dela, ki ga opravljajo žerjavovodje, tem poveča plačilna skupina. Tako bi tudi preprečili njihovo odhajanje drugam. Vprašujejo tudi, zakaj je umivalnica pred kantino med malico zaprta, saj si delavci tako nimajo kje umiti roke. Nadalje vprašujejo, zakaj se ne popravi hidravličnih cevi, da olje na vozičku CHE ne bi iztekalo. Pravijo, da veliko hidravli-

čnega olja steče v kanal. SDS meni, da bi morali vzdrževalci to v čim krajšem času urediti (sestaneke je bil 7. 12.). SDS žarilnica 2 vprašuje, kdaj bo narejena zaščitna kabina na liniji CRNO. Razlike v premijah med posameznimi oddelki v HVB se jim ne zdijo upravičene. Neupravičena se jim zdi tudi premetitev žerjavovodja srednjega žerjava, saj je po njihovem mnenju tudi na 2. izmeni treba zagotoviti zadostno število žerjavovodij. SDS žarilnica 3 je sicer dobila odgovor na vprašanje v zvezi s povišanjem vrednosti bona za malico, vendar v zvezi s prehrano postavlja novo vprašanje. Ugotavljajo, da jim ob sobotah in nedeljah večkrat zmanjka toplega obroka, včasih pa celo delikatesnih izdelkov. Se posebej pa jih zanima, »če je fiziološka solata in pohana riba topla obrok«. Take malice namreč večkrat dobijo, še zlasti na nočni in popoldanski izmeni. Vprašujejo tudi (dne 7. 12.), kdaj se bodo zaprla okna na strehi nad sušilno pečo linije CRNO. SDS žarilnica 4 ima takšne pripombe na delovne pogoje: »V zimskem času bi bilo treba odstraniti vse vi-re prepaha. Med drugim bi bilo treba popraviti tudi rolo vrata med šteklom in HVB (prepah na izstop CRNO). Stranišče na CBL je pokvarjeno. Potrebno bi ga bilo usposobiti. Uporablja ga tudi SAN. Srednja kopalnica v garderobi naj se odpre, na odprte pa naj se postavijo nazaj vrata, ali pa naj se postavi druga zaščitna (zima — prepah!). V ženskih kopalnicah primanjkuje tople vode«. Tudi tu predlagajo, da bi se zaradi oddaljenosti od garderob in zaradi razmer v kopalnicah kartice žigosale prej, ne pa dvajset minut pred koncem dne. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža nista zadovoljni z odgovorom, ki ga je pripravil oddelki za nagajevanje. Takole pravijo: »SDS vprašuje, koliko ljudi ocenjuje delovno uspešnost, ki je osnova za izračun stimulacije in kaj ocenjujejo za nadpovprečno uspešnost. SDS vprašuje, koliko časa se bo še slepili z raznimi premijami, stimulacijami, katere dobimo nekateri od narejene tone, drugi pa jih prikazujejo z višjo odgovornostjo, čeprav so te že zajete v vrednosti njihove grupe. SDS vprašuje, kdo je odgovoren, da se katalog delovnih nalog in opravil dela že par let, sedaj nam pa plačo tvorijo razne premije in stimulacije, ki niso realni prikaz uspešnosti vsakega posameznika.« Vodstvo TOZD pa je SDS opozorila na visok decembrski plan. Predlagala je, da naj vodstvo zaradi drobnega razreza in določene odsotnosti delavcev planira pomoč iz drugih oddelkov. Tudi SDS adjustaža in strojna adjustaža 2 predlagata, da bi kartice žigosali pol ure pred iztekom dne. Ob koncu dne primanjkuje tudi tople vode, opozarjajo člani te SDS. SDS strojna adjustaža in adjustaža 3 ni povsem zadovoljna z odgovori na postavljena vprašanja. Neumestna se jim zdi še zlasti pripomba, da je potrebno boljše ravnanje s povezovalnimi stroji. »SDS meni, da se več ali manj vsi zavedamo, da upravljamo s stroji, ki so naša last.« Pravijo pa, da so popravila povezovalnih strojev nekvadratna in da je treba misliti na nabavo novih. Valjavci ZRM so na sestanku SDS valjarna 1 postavili vprašanje, kdaj bodo dobili toliko delovnih valjev, da bodo odpadli zastoji zaradi pomanjkanja valjev. Tiste, ki so odgovorne za nabavo TVT, pa SDS poziva, da posvetijo večjo pozornost kvaliteti domačih TVT (neustrezen profil, odebelitve na travkih, luskin, škaja). Vprašujejo tudi, kdaj se bo dvignila cena bona za malico, saj se je delikatesna hrana občutno podražila. Valjavci ZRM so na sestanku SDS valjarna 3 predlagali, kot že nekatere druge skupine, ki smo jih omenili, da bi kartice lahko žigosali pol ure pred koncem dne. Predlagajo tudi povečanje vrednosti bona za malico, predvsem zato, ker na nočni izmeni zelo redko dobijo topli obrok. Zanima jih, zakaj je umivalnica pred kantino zaklenjena.

Nadalje predlagajo nabavo novega brusilnega stroja, in sicer zato, ker jim pogosto primanjkuje obrušeni delovnih valjev. Pritožujejo se tudi zaradi prerazporejanja valjavcev na druga dela in naloge med obratovanjem ZRM (sestavljane ležajeve). Seveda pa v primeru, če ZRM miruje, na ta dela in naloge nimajo pripomb.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

MLADI IZ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE O DOSEDANJEM IN BODOČEM DELU

V soboto, 17. decembra, so se na Jesenicah zbrali predstavniki OO ZSMS in člani KS ZSMS iz delovnih organizacij, ki so združene v SOZD Slovenske železarne. V dopoldanskem času so izvedli razgovor za okroglo mizo, popoldan pa je bila programsko-volilna konferenca sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne. Od množice vabljenih so se okrogle mize udeležili Igor Uršič, predsednik kolegijskega poslovnega odbora SOZD SZ, Jakob Medja, predsednik IO delavskega sveta SOZD SZ in Tone Požar, predsednik OK ZSMS Jesenice. Naj se »zahvalimo« za obisk predsedniku RK ZSMS Andreju Brvarju, ki ga kljub »svetim obljubam« ni bilo niti na popoldansko programsko-volilno konferenco.

Uvodne misli v prvo temo dopoldanskega razgovora za okroglo mizo z naslovom »Aktivnost ZSMS in vloga sveta ZSMS« je podal predsednik sveta ZSMS SOZD Srečko Kavčič ter nakazal nekaj akutnih problemov, s katerimi se srečuje svet pri svojem delu: vse preveč manifestativnega delovanja in premalo »vsebinskega«. Ena temeljnih dosedanjih nalog sveta je bilo predvsem organiziranje srečanj mladih železarjev, skupno srečanje borcev NOV in mladih SOZD ipd. Menil je, da bi se v prihodnje delo sveta moralo bolj usmeriti v reševanje gospodarskih problemov tako na ravni SOZD kot posameznih delovnih organizacij. V preteklosti so se tega področja izogibali največ z izgovorom, da imajo preveč dela z (ne)dejavnostjo osnovnih organizacij ZSMS ter da bi bilo potrebno najprej na tem nivoju storiti kaj več. Žal v razpravi, ki je dejansko sploh ni bilo, ni nihče sodeloval in se je tako prva tema okrogle mize končala z monologom predsednika sveta. Zastavlja se več vprašanj: Ali ni bil nihče od udeležencev zainteresiran za nadaljnje delo sveta, ali so udeleženci premalo poznali delo sveta, da bi lahko sodelovali s kakšnimi konstruktivnimi predlogi, ali pa pristajajo na obstoječe stanje, čeprav s tem niso zadovoljni in mislijo, da naj se člani sveta kar sami »brigajo za svoje delo«?

V naslednji temi »Uveljavljanje in uresničevanje nagradjanja po delu« je v uvodu spregovoril Rafko Penič. Dejal je, da bo v prihodnje potrebno še bolj uveljaviti prakso, da bodo rezultati dela tudi motiv za naše delo.

Pri sami delitvi je treba upoštevati tri kategorije: analitično vrednotenje, merila delitve, solidarnost. Analitično vrednotenje bo dobro le, če bo temeljilo na razvidu del in nalog. Pri tem bo treba upoštevati družbene usmeritve in tudi deficitarnost posameznih poklicev. Merila delitve bo potrebno tako opredeliti, da bodo vsakega delavca spodbujala k boljšemu opravljanju del in nalog. Zanimivo je to, da smo v celotni SOZD v zastanku pri vrednotenju kreativnega dela, vendar pa bo treba sam pojem »kreativno delo« še posebej natančno opredeliti. Solidarnost med TOZD je v času upadanja osebnih dohodkov še posebej pomembna. Pri tem ne bi smeli uveljavljati neke avtomatičnosti na tem področju, temveč solidarnost v objektivnih okoliščinah. Tovariši Penič je dejal, da delovna skupina na ravni SOZD, katere član je, dosedaj še ni v večji meri vplivala na reševanje te problematike; s tem se je bolj ukvarjal poslovodni svet.

V razpravi je udeležence okrogle mize zanimalo predvsem, kakšen naj bo razpon med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom, ali obstaja, če merila za kreativno delo in delo v težkih pogojih, kakšne so spremembe pri kategoriji minulo delo, problematika t. i. YU faktorja, dogovor o sanaciji Gorenja, itd. Odgovore na posamezna vprašanja so podali Penič, Uršič in Medja.

Popoldan je potekala programsko-volilna konferenca sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne. V uvodu je dosedanjí predsednik sveta Srečko Kavčič podal poročilo o delu sveta v tem mandatnem obdobju. Svet se je v tem času sestal šestkrat. Ker pa so bile seje v Ljubljani, je menil, da so se stroški sej res zmanjšali, vendar pa je bil s tem na nek način pretrgan neposreden stik z mladimi iz delovnih organizacij. V tem času so poskušali najti in izoblikovati pravo vlogo sveta. Tu se pojavlja problem usklajevanja dela OO ZSMS, ki svoje delo in akcije že usklajujejo z OK ZSMS in že iz tega izhaja manjša pripravljenost za sodelovanje v skupnih akcijah sveta ZSMS. Dejal je, da jim do sedaj še ni uspelo, da bi se vsaj dogovorili za enotno akcijo, ki bi jo izpeljali v osnovnih organizacijah ZSMS. Opozoril je, da se mladi v OO ZSMS še premalo vključujejo v

reševanje gospodarskih težav in da se vse preveč ukvarjajo z organizacijsko-operativnimi vprašanji. Izdelali so poslovnik sveta ZSMS SOZD, še naprej teče akcija s komisijo za priznanja pri KOS SOZD za podeljevanje priznanj SZ, redno so se seznanjali z rezultati poslovanja in obravnavali gospodarsko situacijo v delovnih organizacijah in v SOZD. Žal se je končalo le na »seznanjanju in obravnavanju«. Sodelovali so pri organizaciji in na samem srečanju borcev NOV in mladih SZ. Šest brigadirjev iz delovnih organizacij SOZD je sodelovalo v mladinski delovni brigadi »Norbert Weber«, 46 mladincev pa se je udeležilo srečanja mladih iz jugoslovanskih železarn, ki je bilo to leto v Skopju.

V nadaljevanju je udeležence zanimalo, kakšno je sodelovanje med svetom in RK ZSMS, v kolikor sploh obstaja? Predsednik sveta je na sestankih koordinacijskega odbora ZSM splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije predlagal, da bi bilo srečanje mladih železarjev vsako drugo leto, ker so stroški ogromni. Žal je njegov predlog naletel na gluha ušesa, ki najbrž še niso slišala za stabilizacijska prizadevanja. Predlagal je tudi, da bi sprejeli vrstni red organizatorjev srečanj, a je bil tudi ta predlog sprejet z enakim navdušenjem kot prejšnji. V razpravi je bilo rečeno, da se mladi SOZD premalo poznajo med seboj in bi se lahko vsaj enkrat letno srečali. Sprašujejo, kaj je z MDB »Norbert Weber«, saj je znano, da je to ena najdražjih MDB v državi. Prav tako so bili mnenja, da je v programu sveta za leto 1984 vse preveč manifestativnih akcij (razna srečanja ipd.) in da bi morali, kot je že dejal Kavčič, več pozornosti nameniti gospodarskim težavam, v reševanje katerih naj bi se aktivno vključili prav mladi.

Za novega predsednika sveta ZSMS SOZD SZ so izvolili Zdravko Salobirja iz železarne Store, za podpredsednika pa Sandija Kokelja iz Verige Lesce.

Priznanja »mladi inovator SZ« niso podelili, priznanje »najboljši mladi delavec samoupravljalec SZ« pa je prejel naš sodelavec Leopold Bizalj.

Mile Crnović

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Dizenterija je v drugi svetovni vojni ostala na vrhu nalezljivih obolenj v ameriški armadi. Tudi angleška armada je bila znatno prizadeta. Sile osi so bile še bolj prizadete kot zavezniške. Med Nemci je nastopila epidemija v času nemško-poljskega napada in ni prenehala do nastopa zime. Težke epidemije so obvladovale nemške in italijanske sile v severni Afriki (v letih 1942–1943). Odprava epidemije dizenterije je zahtevala znatne sanitetne sile, v izjemnih pogojih so bili primorani ustanoviti posebne protiepidemične oddelke.

Rezervoar nalezljivosti je inficirani bolnik, ki s svojim pogostim iztrebljanjem raznaša bacile. Bolnik obdrži nalezljiv značaj vse do časa, ko se izloča s stolico bacile dizenterije (to pa traja nekaj dni, tednov ali mesecev — v primeru nezdravljenih bolnikov). Pravilno zdravljeni bolniki prenehajo izločati bacile v nekaj dneh do enega tedna.

Bacilarna dizenterija se širi preko izločenega blata obolelega človeka, saj je tipično fekalno-oralna infekcija. Urin obolelega nima nobene vloge pri širjenju dizenterije. Pri prenosu infekcije igrajo pomembno vlogo kontakt, voda, hrana in muhe.

Osnovna in pomembna vloga pri prenašanju so umazani prsti — torej bolezen umazanih rok. Oboleli ljudje, izmučeni s številnimi bolnišničnimi stolicami ne pazijo dovolj na čistočo svojih rok, posebno po opravljenih velikih potrebah (stolici). Pri tem okužijo vse, česar se dotaknejo (kontakt). Osebe, ki neguje prizadete, si mora nenehoma umivati roke, saj bi v nasprotnem raznašalo še naprej bacile dizenterije.

Voda ima pomembno vlogo pri širjenju dizenterije. Na izkušnjah medicinske službe JLA v času 1946 do 1960 je bila v enotah JLA povprečno na vsaki dve leti ena manjša hidrična epidemija dizenterije. Po letu 1960 (boljša in higiensko neoporečna pitna voda se hidrična epidemija dizenterije v enotah JLA ni več pojavljala). Torej pitna voda (oporečna) ima pomembno vlogo pri prenosu bacilov dizenterije.

Hrana je prav tako pomembna pot pri širjenju dizenterije, no vendar ne vsa hrana v celoti. Kuhana hrana, konzerve in suhomesnati izdelki odpadejo — ti so sigurni in preko njih se dizenterija ne širi. Pogostejše prihaja do okužb pri uživanju neopranega svežega sadja.

Muhe so odlični prenašalci — še posebej dizenterije. To potrjuje predvsem dejstvo, da je dizenterija najbolj razširjena takrat, ko je največ muh (to je poletje) in v krajih, kjer so še primitivna stranišča brez vodnega spiranja.

Angloameriški pisci opozarjajo pri prenašanju in širjenju dizenterije na naslednjo formulo: FFF, torej FINGERS — prsti, FOOD — hrana in FLIES — muhe, verjetno ne brez vzroka.

Bacilarna dizenterija je specifična bolezen ljudi. Bolezen je težja pri otrocih kot odraslih. Najpogostejše nastopi v starosti 9–18 mesecev, potem obolenost upada. Otroci v starosti petih let obolevajo enako kot odrasli.

Vojaški kolektivi so izjemno občutljivi. Največ zbolijo »mladih« vojakov, dočim so »starejši« bolj odporni, a zbolijo v manjšem številu.

Dizenterija ima lastnost kozmopolitske distribucije, to je, kjer so ljudje, tam tudi izbruhne dizenterije. Ne upošteva geografski položaj niti vremenskih pogojev.

Preprečevanje širjenja dizenterije zajema naslednje ukrepe:

- preprečevanje okužbe okolice in rok z okuženim izločenim človeškim blatom
- higiensko odvajanje fekalij s sistemom sodobne kanalizacije
- neprekinjena oskrba z neoporečno pitno vodo
- umivanje rok s tekočo vodo in milom pred vsakim obrokom in po vsaki opravljeni potrebi (stolici)
- neprestano uničevanje muh (če se pojavijo)
- kuhinje, pekarnice in skladišča hrane opremiti s preparati za dezinfekcijo
- mleko in mleko v prahu pred uporabo prekuhati
- sadje in povrtnino, ki se uživa presno, pred uporabo temeljito oprati pod curkom tekoče vode
- strogo upoštevati ukrepe higiene
- zgodnje odkrivanje obolelih oseb
- vse odkrite bolnike, ne oziraje na težo klinične slike, takoj napotiti v bolnico in zdraviti v ambulantni odnosno stacionarni v enoti
- poljska stranišča 5–6-krat v toku dneva dezinficirati z raztopino klorovega apna, stranišča na vodno izpiranje (WC) pa 2–3-krat dnevno razkužiti s fenolnimi preparati.

OBČINSKI KVIZ KLUBOV OZN

V petek, 9. decembra, je bilo občinski kviz tekmovanje klubov OZN. Prijavljene so bile ekipe OŠ Karavanških kurirjev NOB, OŠ 16. december, OŠ Prežihov Voranc, OŠ Tone Čufar in OŠ Jeseniško-bohinjski odred, vendar je OŠ Jeseniško-bohinjski odred odpovedala sodelovanje, OŠ Tone Čufar pa je zaradi tremne tekmovalcev tudi odstopila. Najbolje je bila pripravljena ekipa OŠ Karavanških kurirjev NOB, sledila ji je ekipa OŠ 16. december, tretja pa je bila ekipa OŠ Prežihov Voranc.

Pohvalo zasluži zadnja ekipa, ki se je tekmovanja udeležila kljub boleznim mentorice.

V poznejšem razgovoru je bilo slišati očitke mentorice enega od klubov, češ da tekmovalci niso mogli pokazati vsega, kar znajo, ker so se precej pripravljali. Omenila je tudi, da so bile teme dokaj težke (Neuvrščeni v neuvrščeni). Tekmovanje je bilo ustno in je obsegalo dve vprašanji iz temeljnih podatkov OZN in eno vprašanje iz neuvrščeni. Z očitki se strinjam. Vendar samega tekmovanja letos ne bomo več spreminjali. Sistem tekmovanja je tekkel po napatkih republiškega centra klubov OZN.

Po kvizu je bilo predavanje na temo razorožitev s prikazom filma Nuklearno odštevanje. Čeprav so bila vabila poslana v vse osnovne organizacije in so okrožnice krožile po šolah, je predavanju prisostvovalo približno pet do osem ljudi. Predavanje je bilo zanimivo, zato se sprašujem, kje je vzrok za majhno število obiskovalcev.

Tako smo v »ožjem krogu« počastili 10. december — dan človekovih pravic. V kratkem bomo pripravili razstavo v Ljubljanski banki ali drugih javnih prostorih na temo komunikacije.

Od srednjih šol je prijavljena le ekipa CSUI — naravoslovna smer za kviz tekmovanje klubov OZN in gre kot edina ekipa avtomatično naprej na regijsko tekmovanje, ki bo 24. decembra ob 11. uri v Škofji Loki.

K. Vidali

SREČANJE MLADIH Z VOJAKI

Osnovna organizacija ZSMS osnovne šole Tone Čufar je organizirala srečanje mladih z vojniki. Na naše povabilo so se srečanja udeležili mladi iz osnovnih šol 16. december Mojstrana, Gorenjskega odreda Žirovnica, Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela in Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora. Z Jesenic pa so se srečanja udeležile osnovne šole: Prežihov Voranc, Polde Stražišar in Tone Čufar. Vabilu pa so se odzvali vojaki vojne pošte Bohinjska Bela in vojne pošte Radovljica.

Srečanje so otvorili s pozdravnim govorom. Nato so se začela tekmovanja. Tekmovali so v plavanju, namiznem tenisu in streljanju z zračno puško. Na tekmovanju so se mladinci naše šole kar dobro odrezali, saj so v plavanju zasedli prvo mesto, v namiznem tenisu in v streljanju z zračno puško pa drugo mesto. Ekipno je naša šola zasedla prvo mesto.

Rezultati: Plavanje: 1. OŠ Tone Čufar, 2. OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda, 3. OŠ Prežihov Voranc;

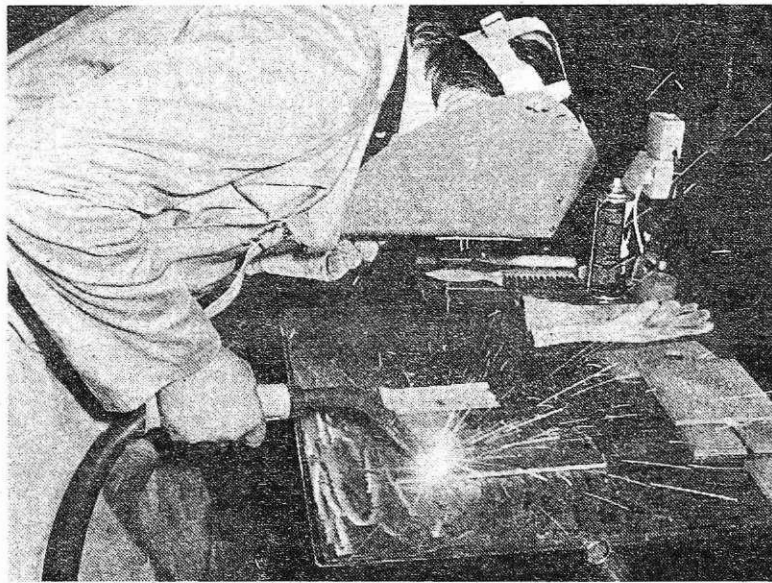
Namizni tenis: 1. OŠ Prežihov Voranc, 2. OŠ Tone Čufar, 3. mesto OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda;

Streljanje: 1. OŠ Karavanških kurirjev NOB, 2. OŠ Tone Čufar, 3. OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda.

Od vojakov se je izkazala vojna pošta Radovljica, ki je prejela pokal, vojaki z Bohinjske Bele pa so prejeli priznanje.

Po razglasitvi rezultatov so bili vsi udeleženci tekmovanja vabljeni na čajanko. Potem se je med vojniki in mentorji, ki so imeli v zbornici sestanek, razvil živahen in ustvarjalni pogovor. Učenci pa so imeli družabno srečanje s plesom.

Darja Jenko in Tanja Jekić novinarski krožek OŠ Tone Čufar

Varilec pri svojem delu (foto I. Kučina)

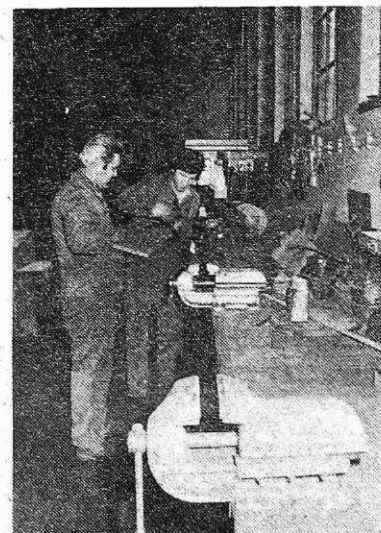
SEJA SVETA ZSMS SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V sredo, 14. decembra, je bila v prostorih Metalurškega inštituta v Ljubljani seja sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne. Po pregledu realizacije sklepov prejšnje seje so mladi obravnavali gradivo o poslovanju SOZD Slovenske železarne v devetih mesecih leta 1983. Do zakasnitve obravnavanja gradiva je prišlo, ker so gradivo o poslovanju dobili dva dni po peti seji sveta ZSMS. Zato so ga obravnavali kot informacijo, ker je bilo dejansko stanje sedaj gotovo že drugačno. Ugotovili so dvig proizvodnje v nekaterih delovnih organizacijah v SOZD Slovenske železarne, kar je glede na težak gospodarski položaj spodbudno. Dobri poslovni rezultati so tudi posledica znatnega dviga cen jekla, kar je treba poudariti. Mlade skrbi zaostajanje investicijske potrošnje za obratno amortizacijo, kar pomeni si-

romašenje naših osnovnih sredstev. Posledice se bodo pokazale šele čez nekaj let, ko se bo naš tehnološki zastanek povečal, rentabilnost pa zmanjšala, kar bo negativno vplivalo na standard delavcev. S problemom zaposlovanja v delovnih organizacijah SOZD SZ se mladi še niso soočili. Znano pa je, da primanjkuje delavcev, zlasti za delo v manj privlačnem turnusu 4+1.

Člani sveta so obravnavali informacijo o gibanju osebnih dohodkov v SOZD Slovenske železarne. V živahni razpravi so se seznanili s potekom priprave razgovora za okroglo mizo o tem vprašanju.

Obravnavali so tudi priprave na programsko volilno konferenco sveta ZSMS SOZD SZ, ki je bila v soboto, 19. decembra, v restavraciji Kazi-

Sodelavca v delavnici za montažo vozila (foto I. Kučina)

ŽELEZAR

LETNA KONFERENCA KLUBA ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

V začetku decembra so se člani kluba zdravljenih alkoholikov zbrali na svoji delovni konferenci. V svojem poročilu, ki ga navajam v celoti, so zapisali:

»Oblikovanje kluba in aktivno sodelovanje pri prevzgoji in vzgoji naj bi pri zdravljenem alkoholiku in njegovem partnerju pomenilo obvezo pomagati sebi in tovarišem v klubu. Osnovna težnja članov mora biti ohranitev ravnovesja vlog in pozicij, ki jih imajo posamezni člani.

Kluba na Jesenicah delujeta že od leta 1971. Člani, predvsem tisti, ki redno obiskujejo klub, so že več let med seboj povezani in samostojno oblikujejo dejavnost kluba. Ne moremo trditi, da vsi enako prizadevno sodelujemo, kljub temu pa smo v klubu dosegli dobro raven medsebojnih odnosov, soodgovornosti in zavzetosti za skupne cilje. Način dela v klubu je usmerjen v reševanje in zadovoljevanje osnovnih vsakdanjih potreb zdravljenec, njihovih družin ter vzdrževanje abstinence.

Kot v prejšnjih letih je tudi v letošnjem letu prihajalo v klub do sprememb članstva. Priliv zdravljenec smo usmerjali v klub Golica, zaradi tega se nam je zgodilo, da je klub Livar ostal nepopoln.

V klubih Golica in Livar imamo trenutno 33 članov. Med letom je odpadlo osem članov, štirje so bili recidivisti, štirje pa še vedno abstinirajo. Novih članov je prišlo kar 15, vendar je nekaj članov zapustilo klub že po nekajkratnem obisku sestanka. Struktura članstva je glede na staž abstinence zelo različna, z več kot desetletno abstinenco imamo pet članov, osem in devet let abstinence štiri člani, šest let imata dva člana, štiri in tri leta pa ima pet članov, ostali pa abstinirajo od enega do dveh let. O članih, ki so klub zapustili, pa ne vodimo evidence o njihovi abstinenci.

Močno izstopajo člani, ki imajo svoje svoje in kateri redno sodelujejo v klubu. V klubu smo se že v začetku dogovorili, da je sodelovanje svojca pogoj za članstvo v klubu, seveda z izjemo tistih, ki svojca nimajo ali tistih, katerih svojci zaradi upravičenih vzrokov ne morejo sodelovati. Pri samskih delavcih je obvezno, da sodeluje na sestankih kluba član iz njegove delovne okolice, kar se nam je pri abstinenci izkazalo kot uspešno. Pri tem smo opazili resnejše sodelovanje svojcev ravno pri tistih zdravljenecih, ki imajo abstinence čim daljši od treh let, nasprotno pa je iz kartoteke razvidno, da je recidiva pogostejša prav pri tistih, pri katerih svojci ne sodelujejo redno ali pa sploh ne sodelujejo.

Naslednja stvar, kateri moramo posvetiti nekaj besed, je obiskovanje kluba. Dejstvo, da so člani kluba v večini zaposleni v Železarni in da jih večina dela v več izmenah, nam pove, da je prisotnost članov na rednih sestankih zelo različna. Prav izmenjsko delo je vzrok, da član kluba lahko obišče sestanek le vsakih štirinajst dni, oziroma vsake tri tedne, kar pa močno vpliva na kontinuirano delo na sestankih. Nekateri starejši člani po stažu abstinence obiskujejo sestanke v dogovoru s terapevti vsakih štirinajst dni ali enkrat mesečno.

V letošnjem letu je recidiviralo osem članov kluba, od teh osmih nam je pri štirih uspelo ponovno vzpostaviti abstinenco, ostali pa so odklanjali vsako pomoč terapevtov, kakor tudi članov kluba. Prav pri obravnavi recidivistov smo ugotovili posebno potrebo po posebnih obiskih, oziroma dejavnost članov kluba. Patronaža ne predstavlja samo obravnavo recidivov, ampak se patronažnih obiskov poslužujemo tudi pri nerednem obiskovanju sestankov kluba in pri iskanju vzrokov za prenehanje udeležbe na sestankih kluba. Klub nima organizirane patronažne dejavnosti v stalnih zadolžitvah posameznih članov, temveč izvajajo to vsi člani kluba. Pri specifičnih primerih, največkrat je recidiv, pa patronažni obisk opravi terapevt kluba. Potreba po opravljanju patronažnih obiskov je bila izražena s strani članov samih.

Struktura članstva je glede na način in kraj zdravljenja v našem klubu zelo različna. Nekaj starejših članov, ki obiskujejo klub le občasno, se je zdravilo v Škofljici, manj imamo ambulantno zdravljenih, največ članov pa se je zdravilo v Psihiatrični bolnici v Begunjah, kamor regionalno pripadamo. Alkoholiki, ki so se zdravili v Begunjah, oziroma se še zdravijo, začnejo klub obiskovati že v času zdravljenja in po končanem zdravljenju nadaljujejo.

Rekreativna dejavnost v klubu ni dovolj razvita, ponovno lahko iščemo vzroke, poleg nezainteresiranosti članov, tudi v več izmenjskem delu večine članov. Pretekla leta smo organizirali strokovne izlete z namenom spoznavanja dela drugih klubov in način zdravljenja v drugih ustanovah. Letos takega izleta nismo planirali, zaradi finančnih zahtev, dogovarjali pa smo s klubom v Storah za srečanje na Jesenicah. Namen srečanja bi bila izmenjava izkušenj o delu v klubih. Planirali smo tudi ogled Železarn in nekaterih znamenitosti na Gorenjskem. Srečanja zaradi raznih težav v klubu v Storah nismo realizirali. Morda bo to srečanje v decembru.

Pri obračunu letošnje dejavnosti je potrebno ponovno omeniti razgovore, ki smo jih imeli s predstavniki kulturne skupnosti in Železarn glede odstopitve prostorov, ki jih ima klub. Ti prostori so iz dneva v dan bolj interesantni za druge dejavnosti. Pri tem smo morali večkrat poudariti pomembnost delovanja kluba, čeprav se zavedamo tudi pomembnosti drugih društev in organizacij. Ne vemo, če smo resnično uspeli v teh pogovorih, vendar aktivno delo vseh članov, vzpostavljena trdna abstinenca in redno delovanje kluba, so poleg ostalega tudi pogoj, da opravičeno trdimo, da so nam prostori potrebni za naše redno delovanje.

Iz finančnega poročila je bilo razvidno, da sredstva za delo kluba namenjata samo Železarna oz. sindikat Železarn, ki plačuje račune, katere predloži odbor kluba in jih klub niti ne evidentira in Samoupravna interesna skupnost socialnega varstva Jesenice. Sredstva, dobljena od skupnosti, klub v glavnem porabi za ogrevanje, prispevek za hišnika, elektriko in komunalne storitve. Predlog predračuna za leto 1983 je bil 68.800 din, od tega je bilo za dejavnost kluba namenjeno le 2.420 din.

V razpravi so člani poudarili, da je med zdravljenimi alkoholiki zelo malo ljudi iz višjih rangov, čeprav je tudi med njimi dosti pravih alkoholikov. Ugotovili so tudi, da za razliko od drugih klubov, na Jesenicah klub precejšnjemu številu zdravstvenih delavcev, v klub ne morejo privabiti stalnih sodelavcev, kakršne imajo v drugih klubih Gorenjske. V razpravi je bilo tudi poudarjeno, da bi tudi druge delovne organizacije v občini morale prispevati svoj delež za delovanje kluba, posebno tiste, iz katerih so tudi člani.

V razpravi so sodelovali tudi predstavniki drugih društev iz Gorenjske ter povedali nekaj o svojih težavah in uspehih, ki so zelo različni. V želji, da bi v letu 1984 svojo dejavnost pospešili in da bi bili deležni večjega razumevanja pri raznih dejavnostih, so zaključili z letno delovno konferenco.

Stane Torkar

Sodelavec — konstrukcijski ključavničar (foto I. Kučina)

OBUDILI SPOMINE NA DECEMBRSKO VSTAJO

Prejšnji teden so v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana z različnimi prireditvami in srečanji počastili krajevni praznik, 16. december. Tudi letošnje praznovanje je dokazalo, da spomini na ta pomemben dan med delovnimi ljudmi in občani še žive, predvsem pa je seveda razveseljivo, da svetle tradicije takratnih dni mladi prenašajo naprej.

Krajevna konferenca SZDL Dovje-Mojstrana je v osnovni šoli v Mojstrani, ki nosi ime po tem zgodovinskem datumu, pripravila tradicionalno srečanje še živečih udeležencev decembrske vstaje. Tokrat udeležba ni bila najboljša; večerna ura, precej hud mraz, pa morda tudi bolezen, to so bili verjetno vzroki, da so nekateri raje ostali doma. Seveda vsem, ki so se potrudili priti, ni bilo žal prijetnega večera, ki so ga obogatili prav učenci te šole, ki že več let zapisujejo spomine takratnih udeležencev vstaje in drugih borcev, obiskujejo grobove padlih borcev in z drugimi oblikami dela negujejo spomine na čase NOB. Učenci so najprej udeležencem pripeli nageljne v gumbnico, zatem pa so jim pripravili prijeten kulturni program, podarili pa tudi lepo izdelane čestitke za praznik. V imenu družbenopolitičnih organizacij in sveta krajevnih skupnosti je zbrane udeležence vstaje pozdravil predsednik krajevnih konferenc SZDL Jože Vendramin.

Osrednja prireditev ob letošnjem prazniku pa je bila v soboto zvečer v dvorani kulturnega doma na Dovjem. Za uvodni del proslave so člani KUD Jaka Rabič pripravili pravi partizanski miting s pestrim programom recitacij, pesmi ob zvokih harmonike in skečev. Takšen uvod prireditve ob krajevnem prazniku je izredno popestril njeno vsebino, saj je imela nekaj svojega, posebnega, kar ni moč videti na standardnih proslavah.

Vsi so zato z velikim veseljem zaploskali izvajalcem, ki so na odru resnično uprizorili pravi partizanski miting kot v času NOB. Sicer velja zapisati, da je bila dvorana kulturnega doma na Dovjem tudi tokrat polna do zadnjega kotička. Navzoči so bili številni krajski, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in društev, proslave pa se je udeležila tudi delegacija iz pobratene krajevnih skupnosti Stave v občini Valjevo.

V drugem delu proslave, s katero so počastili tudi dan JLA, je spregovoril predsednik sveta krajevnih skupnosti Aleks Potočki, ki je ob tej priložnosti podelil spominsko priznanje predstavniku iz pobratene krajevnih skupnosti Stave. V nadaljevanju so podelili krajevna priznanja OF, ki so jih prejeli: Antonija Kotnik, Janko Kemprle in Mirko Rabič. Zatem so podelili še pokale in diplome najboljšim na strelskem tekmovanju, ki ga je strelska družina Janez Mrak priredila ob krajevnem prazniku.

V nadaljevanju proslave so v kulturnem programu, poleg članov domačega kulturnega društva, sodelovali še graničarji s karavle Belca, člani pobratene KS Stave ter moški pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave.

Predstavniki sveta krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij so zatem v nedeljo pripravili še srečanje s člani delegacije iz pobratene krajevnih skupnosti Stave v osnovni šoli 16. december Mojstrana. Obe krajevni skupnosti sedaj že več let sodelujeta, izmenjali sta že več obiskov, še vedno pa ostajajo možnosti za širše sodelovanje na različnih področjih. Vsa ta skupna srečanja širijo predvsem bratske vezi med krajskimi na dveh povsem različnih in oddaljenih področjih, katere so bile skovane v najtežjih dneh naše revolucije, ko je okupator preselil številne naše ljudi v Srbijo, med drugim tudi v občino Valjevo.

Že prej smo omenili veliko prisotnost učencev osnovne šole 16. december Mojstrana na vsakoletnih praznovanjih krajevnega praznika. Naj dodamo še, da so letos prav 16. decembra, na obletnico upora, imeli na šoli zgodovinsko uro, na kateri so obudili spomine na takratne dogodke, pripravili so šolsko proslavo, izdali pa so tudi posebno številko svojega glasila, ki so ga tokrat skoraj v celoti namenili predstavitvi krajevnih skupnosti.

J. R.

VLADIMIR JU STOJANU-VALODIJU

Umrli je naš Valodij. Neizprosno se je zarezala ta vest v srca vseh, ki smo ga poznali, čeprav smo že dolgo vedeli, da bi neenak in zadnji boj med življenjem in smrtjo. Tudi v teh najtežjih dneh njegov duh ni klonil, ostal je tak kot je bil, ostal je med nami.

Po letu 1921, ko je zagledal luč sveta, razmere v družini in takratni družbi niso bile rožnate. Socialni stan in zavednost sta ga pripeljala v napredne vrste Sokola na Jesenicah. Udeležil se je sokolskih izletov doma in tudi zunaj naših meja, v Pragi in Sofiji, kjer je uspešno nastopal kot orodni telovadelec. Bil je telovadelec in vaditelj, že takrat pa je pričel kazati svoje velike organizacijske sposobnosti.

Med vojno je zavzeto in odločno deloval za narodnoosvobodilno gibanje in se aktivno udeležil narodnoosvobodilnega boja. Ta se zanj ni končal maja 1945, ker je kot pripadnik enote KNOJ še dolgo preganjal ostanke izdajalskih formacij.

Maj 1945 pa je pomemben mejnik v njegovem življenju, saj je bil sprejet v partijo, ki ji je vsekoli ostal zvest. Zato je s trdno vero in prepričanjem neutrudljivo deloval v političnih in družbenih organizacijah in postal prvi temelje krajevni samouprave.

Po prihodu iz vojske se je vključil v sindikalno kulturno društvo, ki se je kasneje preimenovalo v DPD Svoboda Töne Cufar. Skoraj deset let je deloval v lutkovnem odseku in zabavnem orkestru.

Vključen je bil tudi v delo na področju telesnokulturne dejavnosti, sodeloval je pri obnovi doma TVD Partizan, delal z mladino, bil vaditelj in član upravnega odbora.

Najbolj bogato zapuščino pa je podaril na področju planinstva. Opravljal je vrsto funkcij v planinskih organizacijah, do smrti pa je bil predsednik jeseniškega planinskega društva, katerega dejavnost je širil z obnovo in gradnjo planinskih postojank, s srečanji s slovenskimi planinci v zamejstvu in poizvitvijo alpinizma.

Prav gotovo pa je njegova največja zasluga neprecenljive vrednosti neizmerna ljubezen do dela z mladimi planinci. Pridobil si je širok krog sodelavcev in z njimi organiziral planinsko šolo na vseh jeseniških solah. Delo z mladino je razširil na pionirje in kasneje celo na cicibane. Organiziral je letne in zimske planinske taborne, mladina je dobila in obnovila svoje domove. Kdo bi preštel vsa pota in ture, ki jih je opravil v naše gore z najmlajšimi in jih pri tem vrgal v ljubezni do domovine in razvijal moralno-etične vrednote naše socialistične revolucije.

Za svoje bogato in ustvarjalno delo je prejel več državnih odlikovanj, vsa, možna priznanja naše planinske organizacije, priznanje za mentorsko delo z mladimi in druga priznanja.

Težko je v teh kratkih vrsticah zajeti bogato in plodno življenje, prežeto z neusahljivo močjo in voljo ter neizmerno človeško toplino in razumevanjem. Težko je najti besede za dostojen spomin in zahvalo. Kar človek napiše, je le blede in bedna slika tega, kar bi želel, kar bi moral povedati. Besede ostajajo besede, prava podoba našega Valodija pa živi in bo živela v spominih številnih, zlasti mladih src.

KAM, OBLAKI, PREK POLJA, KAM?

Obiskujem osmi razred osnovne šole. Zadnje leto šolanja v osnovni šoli vsak razmislija o bodočem poklicu. Za vse osmošolce je ta odločitev zelo pomembna, ker predstavlja kačipot v našem življenju. Vsak naj bi si izbral poklic, ki ga najbolj veseli, da bo svoje delo opravljal z veseljem in uspešno.

Že od drugega razreda dalje si želim, da bi postal zdravnik. Ta poklic me veseli zato, ker bi rad pomagal bolnim ljudem.

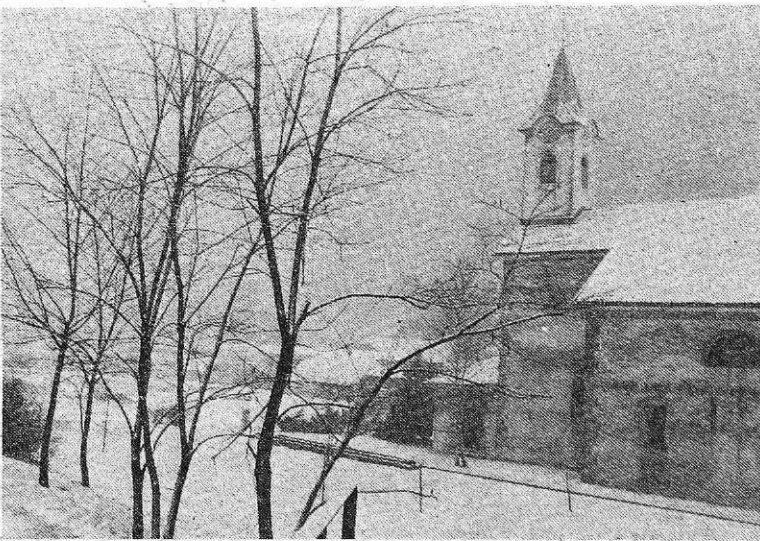
Poleg osnovne šole obiskujem šesti razred nižje glasbene šole. Igram tudi v kvartetu in v harmonikarskem orkestru Glasbene šole Radojčevica. Ker me glasba zelo zanima in se z njo že dolgo časa ukvarjam, sem si želel, da bi svoje znanje izpopolnil na srednji glasbeni šoli. Šolanje bi moral nadaljevati v Ljubljani, na bežigradski gimnaziji naravoslovno-matematične smeri, izredno pa bi študiral na srednji glasbeni šoli. Igral bi harmoniko in klavir. Da bi se mi ta želja izpolnila, bi moral imeti stanovanje v Ljubljani.

Mislil, da bo zame srednja glasbena šola ostala nedosegljiva. Vpisal se bom na naravoslovno-matematično gimnazijo v Kranju. Tudi tukaj bodo težave, kajti kranjski učenci imajo prednost pred ostalimi. Če bom končal osmi razred z odličnim uspehom, bom moral opraviti sprejemne izpite. Na srednjo medicinsko šolo na Jesenice pa ne bom šel, ker ne vem, če bom prišel na medicinsko fakulteto, ker primanjkuje medicinskih tehnikov. Ta šola ima več praktičnega dela (nega bolnikov), manj pa teoretičnega. Na naravoslovni matematični gimnaziji pa je poudarek na naravoslovno-matematičnih predmetih: matematika, fizika, kemija in biologija. Ti predmeti so tudi glavni predmeti na medicinski fakulteti. V gimnaziji je v programu le en tuj jezik — angleščina. Ker se sedaj poleg angleščine učim tudi nemščino, bi želel imeti nemščino na fakulteti. Nujno se bom fakultativno učil

še latinščine, ker je za uspešno delo na univerzi potrebna. Skrbim me regijski in omejeni vpis na fakulteti. Poleg tega pa so še zelo zahtevni sprejemni izpiti.

Velik problem današnjega časa je dobiti ustrezno zaposlitev. Mladi po končanem študiju pričakujejo, da se bodo vključili v delo. Ker dela ne dobijo, nekateri odhajajo v tujino. To je velika škoda za družbo. Študent, ki leta in leta študira, bi moral vračati dolg družbi s svojim znanjem in delom. Če mladi ne dobe ustreznega dela, se morajo prekvalificirati.

Staš Naglič, 8. a
OŠ prof. dr. Josipa Plemlja
Bled

»Zimska idila« na Stari Savi (foto I. Kučina)

GORENJSKO DOMOBRASTVO, NJEGOVA ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE NA OBMOČJU KOKRŠKEGA ODREDA

Na zborovanjih sta največ nastopala Slavko Krek in Rudolf Humer, oba vodilna častnika in organizatorja Gorenjskega domobranstva.

Vendar je Humer, začetnik gorenjskega domobranstva, kmalu nastopil zadnjič. Dne 29. oktobra popoldne je z avtom pripeljal v Kranj, in ko je pred gimnazijo stopil iz vozila, se mu je sprožila brzostrelka. Zadel je bil do smrti. Pokopali so ga 1. novembra 1944 v Kranju. Na pogrebu je sodelovalo tudi 400 gorenjskih domobrancev. V imenu vsega slovenskega domobranstva je govoril duhovnik Ivan Lavrih iz Ljubljane, ki je naglašal, kako zelo zaslužen je bil Rudolf Humer za začetke Gorenjskega domobranstva. V »Zlatorogu« pa so napisali, da je bil »Rudolf Humer povzročitelj gorenjske samoobrambe pred boljševidnimi tolpami OF, da je on tisti, ki je dvignil baklo odpora in jo ponese po širni Gorenjski ter s samo nekaj hrabrimi možmi ustanovil Gorenjsko domobranstvo. Zdaj pa leži na pokopališču junakov v Krainburgu.«

Vse boljše organiziranim domobranskim oddelkom je bilo težko priti do živega. Vendar pa se je to kmalu zgodilo, in sicer pod Trstenikom.

Na Martinovo nedeljo pri Trsteniku

Nujno potreben udarec po vse bolj ofenzivnih domobrancih se 2. bataljonu KO ponudi 12. novembra — Tvegane zveze z dezerterjem Jožetom Urbancem-Gašperjem — Dobro oborožen oddelek borcev pod Trstenikom razbije domobransko kolono — Deset mrtvih in osem ranjenih domobrancev — Odmevnost akcije, ki so jo partizani dosegli z novim orožjem — Domobranski oddelki takoj zasledujejo partizane — Domobranski policiisti vdrejo v Drago in pobijejo 4 odredne obveščevalce — Žrtve pod Dobrčo — Premalo vesten četni komandir mora pred vojaško sodišče — Domobransci se pojavljajo v Vrbi, okoli Kovorja, pod Dobrčo — Drobne partizanske akcije — Organizacijske priprave okupatorjev in domobrancev v Kranju — Priprave na okrožno konferenco v Dragi — Hud policijski udarec pod Dobrčo.

Domobrancem, ki so se pod Kravcem in Storžičem vztrajno širili, je bilo kje med Kranjem in Karavankami treba čimprej zadati kak udarec. Treba je namreč poudariti, da so zlasti do konca septembra njihove skupine naredile že veliko škode in pobile tudi po več partizanov naenkrat. A da bi partizani kako utrdili domobransko postojanko napadli z odrednimi silami in z lahkim orožjem, na to ni bilo moč pomisliti. Glede domobrancev je bilo najhujše na sektorju 2. bataljona KO. Naenkrat se je partizanom ponudila priložnost, da pred novo orožje dobijo večjo skupino domobrancev.

Poveljstvo 2. bataljona je namreč zvedelo, da se domobranci v Predosljah, v Voklem in v Kranju pripravljajo na pohod na Trstenik, ki naj bi bil združen z mašo, popivanjem in hajko.

V 2. bataljonu je bil obveščevalec tudi 19-letni Peter Stare iz Letenc, prijatelj dezerterja Jožeta Urbanc-Gašperja iz Gorič. Slednji se je medtem pri Nemcih že izkazal. Na svojstven način sta ta dva, ne da bi bili tedaj partizani vedeli kako, še vedno vzdrževala zvezo. A bilo je tako in Peter Stare, partizan že leto dni in dober obveščevalec, je bataljonskemu štabu razlagal, da se Jože Urbanc-Gašper, ki je bil tedaj v Kranju, kesa in bi rad popravil svoje grehe ter se vrnil k partizanom. Kot nekakšen predujem pa da je poslal obvestilo, da domobranci mislijo 12. novembra, to je na Martinovo nedeljo, priti v Trstenik na žegnanje. Kolikor ve, tako je sporočal, bo domobrancev okoli 50. Hkrati bi Gašper tudi sam poskušal priti na zvezo s kakim partizanskim poveljnikom, da bi se z njim lahko dogovoril o vsem drugem, a predvsem o tem, kako bo z njim.

Ponudba je bila mamljiva, kajti dotlej so po zasedah zaman čakali na domobranci. Takega natančnega sporočila o njih še niso dobili. Kaj pa, če je to past? Gašper je že pregledal zagazil v izdajo, da bi se tako naivno vračal k partizanom. Toda kaj, če bodo domobranci res prišli?

V štabu bataljona so bili na trnhi: naj primejo za ponudbo ali ne? Vprašali so za mnenje odredni štab, a ta jim je pustil proste roke. Opozoril jih je le na previdnost, na kar pa so mislili že sami.

Drugi bataljon, ki je tedaj štel 105 borcev, se je šele pred štirimi dnevi vrnil z dolgega in napornega pohoda iz gornjega Grada, kjer je dobil kup novega orožja in streliva. Tako je imel zdaj tudi 6 novih angleških brenov, ki pa jih še ni preizkusil v boju. Tudi nujnost, da čimprej kje napadejo domobranci, in nazadnje Staretovo prigovarjanje je štab bataljona pripravilo do odločitve: šli bodo v zasedo in posebej na zvezo z dezerterjem Jožetom Urbancem-Gašperjem, a na moč previdno. Vse so pripravili v najstrožji tajnosti, kajti dopuščali so tudi možnost, da jim Gašper pripravljata past. Za zvezo je skrbel obveščevalec Peter Stare, ki so ga imeli za zanesljivega borca. Toda to ni bilo tako.

V bataljonu so se odločili, da bo v zasedo pod Trstenik šla le manjša in dobro oborožena skupina borcev prostovoljcev, manjša zato, da bo manj vidna in bolj gibčna. Ko so se javljali za akcijo, jim je bilo povedano le to, da se jim obeta napad na domobranci, ki pa bo zelo tvegan. Vendar so se javili skoraj vsi. Neučakani zaradi domobrancev, ki so jih usak-dan tako vneto zalezovali, in zaradi novega orožja so se javili prav vsi mitraljezci. Zato je bilo treba fante izbrati.

Na pot je v sobotni noči med 11. in 12. novembrom šlo 26 mladih fantov s petimi breni, s tremi brzostrelkami in s puškami. Kljub maloštevilnosti je skupino vodil bataljonski štab.

Izza Storžiča so se pouzpeli prek sedla Mala Poljana in se nato še za noči spustili nad Trstenik. Tu jim je bilo šele sporočeno, kakšna naloga je pred njimi. Borci so bili zdaj še bolj navdušeni, čeravno jih je čakala nevarnost, kajti kraj, kjer naj bi razmestili zasedo, je bil že v ravnini in mu je bilo prav lahko priti za hrbet.

Tu so se tudi ločili: dva člana štaba sta z eno mitralješko trojko šla na skriten prostor nad cesto med Trstenikom in Goričami, kamor naj bi prišel na dogovarjanje Jože Urbanc-Gašper. S to skupino je šel tudi obveščevalec Peter Stare. Na dogovorjenem kraju so se razporedili tako, da jih je varoval puškomitraljezec in da so imeli dober pregled. Če Gašper ne bi prišel sam, bi zaseda takoj začela streljati. Toliko pa so tvegali zato, ker je Gašper obljubil, tako je sporočal obveščevalec Peter Stare, da bo prišel v Kovor, kjer je bila še mlada domobranska postojanka, ter bataljonu omogočil brez strela vpasti vanjo, posadko pa pripraviti do tega, da bi jo med spanjem z »zanesljivimi nekateriki razorožili«.

Sporočil pa je tudi dokaj čuden zadržek: če bodo domobranci to nedeljo res prišli na Trstenik in bo ropotalo, ga na zvezo z njimi ne bo, ker bi bilo zanj prenevarno in sumljivo.

Ostala večina s štirimi breni je pod komandantom vodstvom šla prek ceste in se potem potaknila v zasedo, slab kilometer od skupine, ki je čakala na Gašperja.

Blizu gozda pod Trstenikom se v smeri sever-jug vzpenja od Tenetiš proti Trsteniku bela, ne široka in rahlo vijugasta cesta. Nekaj deset metrov zahodno od nje se vije potokček, takoj za njim pa se rahlo vzpenja zaraščen gozd. Vzhodno od ceste pa so sami travniki in njive, z eno besedo: »brisan prostor«. In tam, ob gozdu in potoku, je komandant August Čufar-Ferdo razporedil borce. En mitraljez naj bi z juga zaprl zasedo tedaj, ko bi tja prišel zadnji domobranec, drugi mitraljezec, ki se je skrival pod mostičkom, pa naj bi domobransko kolono ustavil s čela. Z zahodne strani, od potoka z gozdom, pa je proti cesti štrlelo 13 pušk, 2 brena in 2 brzostrelki. Zaseda je bila razpotejena v dolžini 200 metrov in če bi domobranci res prišli, strelna razdalja ne bi bila več kot nekaj deset metrov.

Ko je bila zaseda že razporejena, je bilo še vedno temno. Postajalo je hladno — na Storžiču je že ležal sneg, potem se je začelo daniti. Kmalu je borce začelo skrbeti, če je bilo sporočilo o domobrancih morda izmišljeno in jih ne bo. Morda jim celo grozi napad v hrbet, kajti na cesti pred njimi o domobrancih ni bilo ne duha ne sluha.

Minila je že cela ura in še več; tedaj pa so po cesti začeli ljudje hoditi k maši. Fantje so se še bolj pritiskali k hladnim tlom, da jih kdo ne bi opazil.

Obe skupini 2. bataljona sta postajali vse bolj napeti, kajti bili sta na vročem ozemlju.

(nadaljev.)

Med dijaki se je pošepetavalo, kako se Hofar boji banditov, kajti zadnje dneve je vedno pogosteje pokalo v bližini mesta. Nekateri so trdili, da imajo banditi tudi težje orožje. Pokalo je, da so domska okna cingljala. Hofar pa je letal po hodnikih in moljal sam zase: Morali bi vsi v klet!

Še dobro, še dobro, da imam pištolo pri sebi! To je ujel neki dijak, pa so skozi ves smučarski tečaj uganjali svoje burke s tisto pištolo.

Cel teden od 23. do 31. marca 1944 je mladež uživala čudovite zimске planinske dneve. Sonce je slepeče sijalo. Snega je bilo. Na koči so razdelili dijake na več skupin. Tuji smučarski učitelji so jih prevzeli. V vojaški opremi so bili. In dobri smučarji so bili. Pa znali so ravnati na dijaki, tako je vladalo prijetno vzdušje. Spočetka so vadili dopoldne, po poldanskem premoru pa spet; pozneje pa so se podajali na daljše celodnevne ture. Bledokožci so porjaveli. Bilo je smeja in šal.

Samo, samo lačni, lačni so bili vedno sproti. Kljub krepki kmečki hrani. S sabo pa iz kranjskega doma niso jemali kekega zasebnega priboljška. Rečeno je bilo od drugih tečajnikov, da bo dosti za pod zob. Zdal se je sklepalo mnogo novih prijateljstev s tistimi, ki so imeli resnično velik in pristen kos domače slanine s sabo. To so bili sedaj ugledneži.

Dromlja ni bilo na smučarskem tečaju. V bolniški sobi v Kranju je zaostal. Očitno se je pokazalo, da kar nikogar ni glasno brigalo, zakaj ga ni. Zdravko in Karli pa Guč so se samo vselili, kajti zmerom je bilo kaj z »največjim atletom« navskriž. Če ga je kdo pogrešal, bi bil morda edini domski upravitelj. Uporabljal je Dromlja tudi za to, da mu je »prinašal na nos«, kar se tako v resnici dogaja in govori med dijaki v vseh letnikih.

Skozi prečudovito zimsko idilo so drsli mladci na deskah v dolgi vrsti za smučarskim učiteljem. Učitelj Zdravko skupine je nekdo nazval z »gospod nadporočnik« in vsi so ga začeli posnemati. Nagovorjenemu se je videlo, kako mu ugaja navajanje vojaškega oficirskega čina.

Predzadnji dan so naredili celodnevno turo na sosedno goro Kruka. Okoli poldne so prisopihali do zaspale planinske kočice. Pod nadporočnikovim vodstvom so upravnili ogenj in ognjišče je kmalu izžarevalo prijetno toploto po koči. Pojedli so, kar so z velikim samopremagovanjem imeli pri sebi. Vsak grizljaj je uvažalo besedičenje in zaokrožilo zamišljeno kretanje, da bi čim počasneje in tako tem dalje uživali pičlo hrano.

VALENTIN POLANŠEK

100

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Zadnji dan so na Hochrindlu izvedli tekmo v smuku. Vsak se je potrudil. Kosilo se je bližalo. Ugibali so med sabo in po skupinah, kdo bo zasedel med smučarji prvo mesto. Večji del pa se je veselil samo na kosilo. Izvohal je nekdo, da bo nekaj dobrega in tistega obilo.

In res! Ko so se dijaki nagačili do lepe mere z neke vrste kmečkimi cmoki, je gospod nadporočnik prešel k razglasitvi izidov smučarske tekme.

Zdravko je čul svoje ime. Česar nikdar ni pričakoval, je bilo dejstvo: prvak! Šele pozneje mu bo Guč sporočil, kako ga je Hofar ignoriral. Dobitniku druge nagrade pa je stisnil roko.

Šele, ko je vlak drvel spet po karavanskem predoru proti Kranju, se je dijak zavedal vse veličine s svojim prvim mestom. Otepal se je raznih zalezovanj tiste sile, ki skoti postavljanje in ošabnost. K sreči je bil še vedno velik otrok in je s svojo abotnostjo prej delal vtis skromnosti kot česa drugega.

Zdal pa domov!

Velikonočne počitnice so. Od 4. do 18. aprila 1944 ne bo več kranjskega mestnega vzdušja, ki mu sedaj pomeni nekaj, česar še ne zna ubesediti.

Vrtoglavo pada skozi vedno nove dimenzije sedanosti in minevanja, skbi razpoke med bodočnostjo in minulostjo.

Razpolovljeni omahuje, kdaj naj potuje: Ali z glavnino dijakov, z Vzhodnotiroci, Zgornjekorošci in drugimi iz bolj oddaljenih krajev iz Celovca, ki zginejo že s prvim vlakom ob štirih zjutraj? Ali naj vzame pospešeni vlak, ki odhaja ob desetih in je, če ni zračnega alarma ali razstreljene proge, tako v Celovcu prek Rožne doline, da ima zvezo domov.

Omahuje, ker je razdvojen zaradi Tonetovega obvestila, naj gre mirno na počitnice, naj opušča obisk v vili, naj si ne dela skrbi zaradi Charlotte ...

Kako rad bi ji povedal, kako lepo je bilo na smučarskem tečaju! Seveda bi dekletu najprvo povedal, da je postal prvak od vseh smučarjev. Pa je ni bilo. Ni je bilo in ni bilo najti odgovora, zakaj je tako nenadoma odšla nekam v neznanje. Davilo ga je v ostrju. Prvinska bol mladega človeka ga je vsega zbegala. Zgubljenost je bila v očeh, ki so drugače sijale svetlo v dobro bodočnost, četudi je bila vojna sedanost sleherni dobri bodočnosti nenaklonjena. Svet je bil drugačen kot tisti sladko vznemirljivi svet prve ljubavi. Z otožno odsotnostjo se je končno spravljal na kolodvor. Brezceljno je taval na postaji okoli svojega kovčka.

O, da bi le ne verjel! Kot gams sem se zapodil naravnost gor po pobočju, pretolkel sem se čez nekaj sto metrov gruča, preplezal sem že pol, sicer ne pretežavne stene do vrha, ko se je vsul dež in se je zamolklo bobnenje, ki se je sicer že ves čas pomalem oglašalo, spreverilo v treskanje. Petdeset metrov pod vrhom stene sem odnehal in se na vrat na nos spustil nazaj v gozd. Stari so že vedeli, zakaj so tej planini dali ime Treskavica, sem pomislil, ko sem si ogledel od grmenja in oslepel od bliskov hitel ogrinjati šotorsko krilo. Malo niže v gozdu sem nalezal na skupino domačih fantov in mož, ki jih je nevihta preseñnila pri košnji. Pod košato bukvijo so si zakurili ogenjček in prepevali — verjetno zaradi tega, da bi s pesmijo preglasili nevihto in svoj strah ured njo.

»Na Treskavico da si hotel? Kaj si ob pamet?« so mi rekli, ko sem jim povedal, od kod prihajam.

»Spodaj v vasi so mi rekli, da ne bo dežja. No, zdaj imam dež, pa se blisk in grom.«

»Prav ti je, kaj pa verjameš vsakemu bedaku! Kaj nisi videl oblakov na nebu? Drugič verjemi svojim očem in ne tujim usedom. Na Treskavico se hodi, ko ni niti enega oblaka na nebu. Če se ne bi pravi čas vrnil in bi te nevihta našla na planini, bi se ti slabo psalo. In če ne bi bilo nič drugega razen megle — vsak kamen poznamo tam gori, pa se nam je zgodilo že tudi to, da smo tri dni in tri noči kot slepci blodili po planini, ne da bi vedeli, kje smo. Si bil že kdaj na Treskavici?«

»Nisem. Pač pa imam s seboj karte in busolo ...«

»Če je megla tako gosta, da ne vidiš dva metra pred seboj, si lahko s karto nekaj obrišeš, busolo pa vržeš proč.«

Spet je tresčilo v neposredni bližini in kosci so spet na vse grlo zapeli svojo pesem; zdeli so se mi podobni poganskim staroselcem, ki s pesmijo zaklinjajo nebo.

Naj kar pojejo, sem si mislil, njihova moč je v glasilkah, moja pa v petah — in sem se podrljal v dolino. Grmenje se je oddaljilo, nebo razsvetlilo, tudi dež je pojenjal in ko sem prišel do ceste, je povsem pojenjal — kot da bi se nebo hotelo posmehovati mojim jalovim naporom. Celu zaplata sinjine se je potegnila zgoraj nad skalnatimi grebeni ...

Sibak in tresoč se od utrujenosti sem potopil glavo v rečico in se nalokal vode, ne meneč se za to, da so jo kalile krave, ki so nekaj deset metrov nad mano brodile na drugo stran.

EDO TORKAR

6

OD BJELAŠNICE DO PROKLETIJ

zapis s planinske poti

Ko ju je mati tretjič prišla buditi, je Alija v spanju zamrmral: »Že vstajam!« — in spal naprej.

Ko ju je mati četrtič prišla buditi, je Alija odprl eno oko; Ahmed pa je nekaj nerazločnega zamrmral v blazino in se še tesneje zavil v odejo.

Ko je mati prišla petič v sobo, je Alija slednjič vstal — ne pa tudi Ahmed. Ta se je še kar naprej oklepal blazine, edine stvari, ki mu je še dajala potuho pri jutranjem lenarjenju.

Ko je mati prišla šestič, je bil Alija že obut in oblečen, Ahmed pa je zavpil: »Daj mi mir, sem že pokoncil!« — in si potegnil odejo čez glavo.

Ko je mati prišla sedmič, se je slednjič tudi Ahmed dvignil iz postelje. Mel si je oči, kot da se še zdaj ne more sprijazniti s tem, da je konec sladkega spanja in da je na milost in nemilost izroččen krutosti dneva.

Polšestih je bila ura in sonce še ni pogledalo izza hribov in še ni posušilo rose na travnikih. Ob šestih bosta Alija in Ahmed že brusila kose na travniku za vasjo, oče bo gnal vole na pašo, s sabo bo vzel koran ali kakšno drugo knjigo, mati bo šla past koze ... Tako bo do jeseni, ko se bo Alija oženil s sosedovo Hamšo, ko bo Ahmed (če bo) našel službo v Sarajevu, ko se bo živina s pašnikov preselila v hleve. Vas Luka je pred nekaj leti dobila cesto z dolino, zdaj čakajo na elektriko. V Bajrovi hiši že visijo žarnice pod stropom, tudi vtičnice in stikala so že v zidovih — samo elektrike še ni. Iz doline jim obljubljajo, da bo jo še pred zimo postavili drogove in napeljali žice ... In ko bo Hamša čez leto ali dve rodila Aliju otroka, ji ne bo treba več izpirat plenic k potoku, pač pa jih bo vrgla v pralni stroj in zavr-

tela gumb. A dela ji verjetno kljub temu ne bo zmanjkalo. Moškim v teh odročnih hribovskih vaseh že morda kdaj zmanjka dela, ženskam nikoli.

TRESKAVICA

Vso pot od Luke na Visočici do doline Ljute pod Treskavico so se mi nad glavo grmadili črni oblaki in ko sem po petih urah hoje v vasi Donja Ljuta sedel k počitku, so padle prve kaplje. No, na srečo se je pri teh kapljah za nekaj časa tudi ustavilo, tako da sem sub prikolovratil do Gornje Ljute. Mali grbavi možic, ki sem ga srečal na vaški poti, mi je svečano zagotovil, da naj se, kar se vremena tiče, kar brez skrbi odpravim na Treskavico, dežja v teh krajih še skoraj tri mesece ni bilo in ga prav gotovo tudi zdaj ne bo, tale severnik bo zdaj, zdaj odpihal oblake z neba ... Kaj sem mogel drugega kot verjeti, pa naj so črni oblaki, ki so se kot sajast obok bočili med Visočico in Treskavico, še tako malo pritrjevali grbavčevi napovedi.

Visočica

les pri reševanju odprtih vprašanj s pravnega in političnega vidika. Dogovorili so se tudi o pripravah na vsakoletni sklic sveta s predstavniki verskih skupnosti v radovljiški občini, ki bo 11. januarja 1984.

Na 4. seji Sveta za tradicije delavskega gibanja pri občinskem svetu ZSS Radovljica 15. decembra, so pod predsedstvom Janka Kralja razčlenili potek akcije za zbiranje gradiva o delavskem in revolucionarnem gibanju v OZD na območju radovljiške občine.

Člani sveta za vprašanja delovnih in življenjskih pogojev pri občinskem svetu ZSS Radovljica so na 5. seji 15. decembra pod predsedstvom Tomaža Vidmarja pregledali izvajanje nalog osnovnih organizacij sindikata in občinskega sveta ZSS in vseh njegovih teles pri vodenju socialne politike, skrbi za zaposlovanje in v stanovanjski politiki. Sprejeli so tudi programske usmeritve za leto 1984.

Pod predsedstvom Vlada Hegediča so člani sveta za vprašanja delitve po delu in rezultatih dela pri občinskem svetu ZSS na 6. seji, 15. decembra, pregledali odstopanja pri izplačilih osebnih dohodkov v posameznih OZD v primerjavi z občinskim katalogom tipičnih del in nalog, ki so ga pred dvema meseci prejeli vse osnovne sindikalne organizacije. Sprejeli so predlog normativne količine in kvalitete dela. O izvajanju sprejetih meril v svojih OZD so poročali člani sveta po naprej poslanem vprašalniku.

Občinska konferenca ZSMS Radovljica je organizirala 7. decembra v Radovljici razpravo o gradivu za problemsko konferenco ZSMS o podružabljanju SLO in družbene samozasčite. Prevladovalo je mnenje, da je še precej odprtih vprašanj pri podružabljanju te pomembne družbene dejavnosti. Zavzeli so se tudi za spremembe in dopolnitve zakona o vojaški obveznosti, predvsem pa za skrajšanje vojaškega roka.

Na pobudo OK SZDL Radovljica je Delavska univerza Radovljica pripravila, 6. decembra na Bledu, 8. decembra pa v Bohinjski Bistrici posvetovalno s člani poravnalnih svetov iz KS. Na Bledu se je posveta udeležilo 33, v Bohinju pa 11 članov svetov. Beseda je tekla o vlogi poravnalnih svetov, oblikovanje in pristojnosti teh svetov, o poteku postopka pred poravnalnim svetom in o poslovanju svetov. Posvet so vodili sodniki TS Kranj — enota Radovljica.

Od 5. do 21. decembra ob ponedeljkih, torkih in sredah popoldne so potekala predavanja na seminarju za novo sprejeto delno ZKS iz radovljiške občine. Seminar po enotni študijski vsebini za vso ZKS je v sodelovanju z OK ZK Radovljica organizirala Delavska univerza Radovljica. Udeležilo se ga je 21 slušateljev.

Od 5. do 10. decembra je republiški svet ZSS v Sindikalnem izobraževalnem centru Radovljica organiziral seminar za organizatorje kulture v OZD in KS. Obravnavana so bila tematska področja ugotavljanja kulturnih potreb v OZD in KS, o metodah in oblikah kulturne dejavnosti, o načrtovanju teh dejavnosti in o vlogi sindikatov na tem področju.

Krajevna konferenca SZDL in svet KS Radovljica bosta tudi letos organizirala novoletno srečanje za vse starostnike iz nad 75 let. Srečanje bo 27. decembra ob 16. uri v domu upokojencev na Ljubljanski cesti 4. Pripravili jim bodo kulturni program in obdaritev. Posebna komisija po bo obiskala na domu

tiste starostnike, ki se ne bodo mogli udeležiti skupnega novoletnega srečanja.

Na novembrski seji je komisija za inovacije v Elanu Begunje sklenila, da bo z dodatnimi nagradami nagradila svoje inovatorje, od katerih korist je bilo možno oceniti le okvirno. Z blagovnim bonom v vrednosti 5.000 din so bili nagradjeni inovatorji Alojz Pohar, Jane Mravlje in Janko Peterman.

V letošnji tradicionalni akciji Turistične zveze Slovenije za izbor najbolj urejenega kraja v Sloveniji se je po strogih merilih in ocenah uvrstilo 25 krajev, med njimi tudi Bled, Bohinj, Lesce in Radovljica. V končni razvrstitvi je Bled drugi, Bohinj pa tretji po urejenosti v Sloveniji.

Po naročilu odbora podpisnikov družbenega dogovora o varstvu spomenikov in obeležij NOB v radovljiški občini je Arboretum Volčji potok pripravil gradivo, skico in predračun obnovitve (revitalizacije) spominskega parka NOB v Radovljici. Preureditev parka in spomenika z ustreznim ozelenitvijo bo po predračunu znašala okoli 200.000.— din. Denar bi po dogovoru prispevali podpisniki.

V začetku decembra so v Ribnem svečano odprli skupaj z domačimi gasilci Lovski dom lovске družine Jelovica iz Lesc. Dela na izgradnji te lepe stavbe so se začela že pred tremi leti. Večidel vseh del so opravili prostovoljno sami lovci in gasilci, ki so izračunali, da je bilo teh del nad sedem tisoč ur. Slednjim (gasilcem) je namenjen spodnji del doma. Celotna naložba je ocenjena na okoli 7,2 milijona din. Omeniti velja tudi pomoč drugih društev in organizacij ter Kmetijske zadruge Bled. To je lep primer vzajemnih prizadevanj lovcev in gasilcev.

Na vsakoletni Linhartovi prošlavi 9. decembra v Radovljici so letošnja najvišja priznanja Kulturne skupnosti Radovljice Linhartove plakete prejeli: Jože Hozjan iz DO Veriga Lesce, za dolgoletno požrtvovalno vodenje ljubiteljske dejavnosti v združenem delu in kulturno prosvetnega društva Veriga, Alojzij Kos iz Lesc za dolgoletno uspešno raziskovalno delo in zbiranje zgodovinskega gradiva NOB in Franc Mandelj iz Bleda za dolgoletno požrtvovalno organizatorsko delo in vodenje folklorne dejavnosti na Bledu. Posebna priznanja Kulturne skupnosti Radovljica pa so prejeli: Miha Ropret iz Bohinjske Bele, Nada Koder in Franc Globočnik iz Lesc.

V začetku decembra so v okviru dolgoletnega sodelovanja s pobrateno RKUD Sloboda VIS Varaždin gostovali člani mešanega pevskega zbora in folklorne skupine KPD SZ Veriga Lesce. V varaždinskem domu JLA so se predstavili najprej za meščane, nato pa v dvorani vojašnice brigade Matija Gubec za vojake in starešine te enote. Sodelovanje med varaždinskimi in radovljiškimi kulturniki traja že 18. leto.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive je gledališče Tone Čufar z Jesenic 14. decembra gostovalo v Bohinjski Bistrici. Na odru Joža Azmana se je zvečer predstavilo z gledališkim delom Kraljična Haris.

V carinskem terminalu v Milanu so neznani roparji ukradli tovornjak Intervrope, natovorjen s 6.097 parov elanovih smuč RM 902, namenjenih italijanskemu tržišču. Tovornjak je izginil pred italijansko carino, ko je voznik opravljal carinske formalnosti. Četudi ukradenih smuč ne bodo našli, bo škodo poravnala zavarovalnica. Očitno Elanove smuč predstavlja mikaven plen za dolgoprstneže naših sosedov, hkrati pa rop pomeni najbrž tudi svojevrstno reklamo za Elan?

NOVOLETNA RAZSTAVA V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V petek, 9. decembra, so v Šivčevi hiši v Radovljici odprli šesto novoletno razstavo, na kateri razstavljajo svoja dela likovni umetniki radovljiške občine. Otvoritev je obogatil nastop komornega zbora A. T. Linhart iz Radovljice, ki je pod vodstvom Toneta Iskre, umetniškega vodje ansambla, živo in ubrano, vendar komornemu ambientu primerno zadržano zapel nekaj pesmi, ki jih je občinstvo zelo lepo sprejelo.

Prva novoletna razstava v Šivčevi hiši, leta 1978, je s plakati in vabili opozarjala, da je prodajna. Galerija in galerijski odbor sta si zadala težavno nalogo ponuditi obiskovalcem galerije kvalitetno likovno delo po kar najbolj dostopnih cenah in skušala navdušiti likovnike za malo grafiko in porabne likovne predmete. Zaradi pestrosti ponudbe je bilo vključenih med razstavljalce nekaj slikarjev, ki so izšli iz domače občine, a danes žive in ustvarjajo izven nje (leta 1978, 1979, 1980 in 1981 Henrik Marchel in Kamilo Legat) oziroma so se v tekočem letu predstavili v galeriji s samostojno razstavo (leta 1980 Tone Demšar).

Grafika na prvi razstavi ni naletela na veliko zanimanje, mali grafični list, ki naj bi služil kot kvalitetna vizitka, pa je bil za večino obiskovalcev razstave tudi predrag. Še največ zanimanja so poželi drobni okrasni oziroma porabni predmeti.

Še posebej naslednje leto je bilo opaziti razkorak med načrtovalci razstave in razstavljalci: prvi bi želeli kar najvišjo likovno kvaliteto, drugi pa bi radi zares kaj prodali in so bili nekateri zato pripravljeni znižati svoje likovne zahteve. Zato se naslednje razstave niso imenoval več prodajne, čeprav so bile tudi to in je bil poudarjen predvsem njihov pregledni značaj.

Na letošnji razstavi se predstavlja 12 likovnikov iz domače občine, katerih dela je izbrala likovna žirija z namenom, da bi z najbolj množično likovno prireditvijo vzgajala tudi likovni okus obiskovalcev, umetniki pa so ponudili svoja dela (slike, plastike, grafike, porabne in okrasne predmete) tudi po zelo primernih cenah.

Domačin Lojze Zorman, diplomant varšavske akademije likovnih umetnosti in član DOS, je oblikoval

otroško igrice Črni Peter. Dvojice slik si je zamislil v živih kontrastnih barvah po podobnosti elementov, spoznavni znak igralne karte pa je izluščil iz osnovnega elementa slike. Ilustracije so motivno bogate in likovno razgibane, žive, vendar čiste. Otroci se tako ob igri nevsiljivo seznanja z barvami in liki, uči se razbirati sorodne likovne elemente in spoznava komplementarnost in kontrastnost barv. Dr. Ludvik Horvat s katedre za otroško in mladinsko psihologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani je Zormanove igralne karte za otroke ocenil tudi kot izvrstno pripomoček za otrokovo igro. Žal je tisk zaradi neustreznega papirja odvzel slikam precej tiste izredne živosti, ki jo imajo originali.

Novoletne voščilnice Metke Vovkove iz Kroke, likovne pedagoginje in ustvarjalne likovnice so čiste, razpoloženske krajinske skice v akvarelni tehniki. Poleg voščilnic se Vovkova predstavlja s keramično malo plastiko vegetabilnih oblik z modro glazuro. Vkomponiranost le-teh v črno barvan lesen okvir ustvarja žive in prijetne likovne stvaritve, pa naj gre za realistično spoznavne vegetabilne forme ali za bolj zabrisane zavite oblike.

Melita Vovkova z Bleda, akademska slikarka in grafičarka, članica DSLU, ki se največ ukvarja z gledališko scenografijo, se na novoletni razstavi v Radovljici predstavlja z jedkanicami iz svojih zgodnjih let, ki razkrivajo njeno ostro in jasno risbo, duhovnost in humornost (Bled) in z močno barvito oljno krajino, ki je zmes dekorativnosti, razpoloženskosti in značilne hotene prenapolnjenosti. Najbližja svojem bogatemu ilustratorskemu opusu pa je slikarka v novoletnih voščilnicah, v katerih prihaja do izraza njen nekón-

venacionalni humor, ki ga podpira karikirana risba.

Ana Marija Kovač z Bleda je oblikovalka, ki je napravila državno šolo za risanje v Hanau-u v Nemčiji in se ukvarja z dizajnom in slikanjem. Na razstavi je zastopana s pastelom v dekorativnem secesijskem slogu, ki predstavlja deklisliki obraz in z estetsko oblikovanimi brošami z miniaturnimi pasteli in kolaži, zalitimi v prozorno smolo.

Boni Čeh iz Radovljice, akademski slikar in član DSLU, se predstavlja s slikami iz letošnjega leta, ki izpričujejo ustvarjalnega in kultiviranega umetnika. Čeprav motivno težko spoznavne so njegove slike nabite z ekspresivnostjo. Zastrse s kopreno beline odsevajo elemente iz živega, največkrat antropomorfne sveta, ki pa služijo slikarju le za ustvarjanje slikarskih kompozicij, v katerih so si »vsebine«, barva in oblike v ravnovesju. Najbolj opazna novost Čehovih slik je njihova barvitost, čeprav je tudi v kompoziciji in njenih elementih opaziti spremembe.

Prenovljena hiša v Linhartovi domačiji v Kranjski gori (foto A. Kerštan)

Slavka Tihca, se predstavlja z dvema malima plastikama v betonu in glini. Tehnično večkrat premalo dodelan, je Kolman inventiven v motivu in v svojem likovnem mišljenju izrazilo kiparski. V zadnjem letu je dokaj premagal vpliv svojega učitelja. Njegova narava teži k ustvarjanju velikih kompozicij.

Janez Ravnik z Bleda, akademski slikar, član DSLU in likovni pedagog, je neutruden iskalec lastnega likovnega izraza ob stalnem spremljanju razvoja moderne likovne umetnosti. Za novoletno razstavo je pripeval sliki iz svojega obdobja plovov v nediferencirani krajini in tonski barvitosti. V njih odsevata razpoloženje in likovna kultura.

Albin Polajnar iz Bohinjske Bistrice, akademski slikar, član DSLU in upokojeni likovni pedagog, razstavlja krajinsko sliko v realističnem slogu z uporabo fovističnih barv kot akcentov, ki naj napravijo sliko živahnjejo in privlačnejšo. Vendar so likovno najkvalitetnejše in izrazno najmočnejše tiste temne Polajnarjeve slike, ki vsebujejo težo bohinske pokrajine, ne glede na to, kje so nastale.

Anton Plemelj iz Brezij, samorastnik, član DSLU, ima na razstavi sliki na steklo v svojih značilnih, naivnih, vendar likovno čistih formah — stiliziranih cvetovih. Način prezentacije nam kaže, kako je poslikano steklo mogoče uporabiti za okno ali vrata ali celo za kasetiran strop.

Zvone Papler iz Radovljice, zaposlen kot oblikovalec na Lipu na Bledu, je končal beneško akademijo lepih umetnosti, vendar doslej ni veliko slikal. Na razstavi se predstavlja z dvema sitotiskoma v tehniki z voskom, ki je pri nas malo znana. Obe izražata predvsem kultiviranega in natančnega oblikovalca.

Razstava v Radovljici bo odprta do konca leta.

Maruša Avguštin

Dopisujte v Železarja

ŽELEZAR

OTROK IN DOBRA KNJIGA

Blizajo se novoletni prazniki in še zadnji predpraznični nakupi dedka Mraza. Zato menim, da bo še komu dobrodošel nasvet, kako izbrati dobre knjige za otroke in mladostnike, predvsem zato, ker knjigarna hkrati z vsebinsko kvalitetno knjigo ponuja tudi knjižni kič. Kič ima celo uglednejše in laže dostopno mesto med knjigami v knjižarni — pred prodajnim pultom namreč, dobra knjiga pa za njim.

Dobra knjiga ima veliko vlogo v otrokovem duševnem razvoju. Pomembno pa je, da jo dobi otrok dovolj zgodaj, še v predbralnem obdobju, poleg dobre igrice seveda. Knjiga otroka uvaja v svet umetnosti, v svet leposlovja; bogati mu besedni zaklad, otrok ki rad bere (oz. poslušaj), se laže izraža. Knjiga spodbuja in kultivira otrokov občutek za njegove estetske vrednote, širi otrokovo obzorje in oblikuje njegov literarni okus. Ne nazadnje ima knjiga tudi biblioterapevtsko funkcijo. To bi morali poznati vsi, ki kakorkoli skrbijo za zdravje otrok, predvsem pa vsi, ki skrbijo za bolne otroke; za take, ki zelo dolgo časa preživijo v bolnišnicah. Za te otroke je pomembno, da so čustveno cimmanj prizadeti. Dobra knjiga lahko tu še posebej pomaga, pri izboru pa moramo biti zelo pozorni. Bolan otrok potrebuje še več pozornosti in ljubezni, in če se lahko v tem času identificira z junakom kakršne si želi biti (močan, velik, zdrav...), mu tedaj tudi knjiga lahko pripomore k hitrejšemu okrevanju. Na kot primer navedem pravljico Lojzeta Kovačiča Najmočnejšega fantka na svetu, ki je bila napisana prav z namenom, da pomaga pisateljevu sinu po številnih operacijah zlatje ustnice in volčjega zrela. Slikanico imajo v jeseniški knjižnici.

Pa tudi doma lahko velikokrat »pozdravimo« marsikatero »bolezen« kar s knjigo, da niti čaja ni potrebno skuhati.

Bilo pa bi zelo dobrodošlo, če bi imeli vsaj priporočilni seznam takih knjig, če že ne natančnejše psihološke študije o doživljanju otroka v času bolezni in iskanju tistih lastnosti v knjigah, ki otroka v boleznih najbolj spodbujajo, ga hrabrijajo, mu dvigajo moralo in zaupanje vase in v osebe v čigar varstvu je. Žal si mora vsak sam pomagati, kdor hoče knjigo uporabljati tudi v te namene.

Otrok, predvsem predšolski, in knjiga pa potrebujeata osveščena odraslega posrednika. Le-ta mora pravilno izbrati knjigo, ki je otroku doživljajsko dostopna. Poznati mora posebne zvrsti knjige in njihove zahtevnostne stopnje. Šele tak izbor omogoča, da pride »prava knjiga ob pravem času do pravega otroka«. Tako knjiga v otroku zavzame in izžveji v vseh svojih razsežnostih in izpolni svoja poslanstva. Otrok in odrasli pa si ob tem poglabljata medsebojni intimni odnos.

ZVRSTI IN ZAHTEVNOSTNE STOPNJE KNJIG ZA OTROKE

Slikanica je posebna zvrst knjige, namenjena je otrokom od zgodnjega predšolskega obdobja do začetka osnovne šole. Ima več zahtevnostnih stopenj.

Kartonska zgibanka je namenjena otrokom od 2. — 4. leta, doživljajsko je najpreprostejša. Je prehodna oblika med igraro in knjigo. Otrok z veseljem in zanimanjem ogleduje pisane ilustracije, obenem pa mu knjiga služi tudi kot hišica njegovega medvedka ali garaža za avtomobilčke.

Tudi zgibanka ima več stopenj. **Prva stopnja** (2. — 3. leta) je običajno brez besedila, predstavlja pa domače ali gozdne živali, različne rastline in otrokom znane predmete, vozila, igrače, orodje ipd. S to vrsto knjige spodbujamo razvoj otrokovega govora.

PODELITEV ČUFARJEVIH PLAKET ZA LETO 1983

Kulturna skupnost Jesenice vabi delovne ljudi in občane na slavnostno podelitev Čufarjevih plaket za leto 1983 v ponedeljek, 26. decembra ob 19. uri, v dvorano amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Slovesno podelitev bo obogatil nastop folklorne skupine Tine Rožanc iz Ljubljane.

JANKO KOROŠEC RAZSTAVLJA V DOBRNI

Član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice JANKO KOROŠEC je preteklo soboto, 17. decembra v zdravilišču Dobrna odprl samostojno razstavo slik, ki zajema 30 del, pretežno akvarelov z našo gorenjsko krajino.

Njegova razstava v Dobrni bo odprta do 30. decembra.

ra, pomnenja in samostojne ustvarjalne igre.

Druga stopnja prinaša že krajše verzice ob upodobitvah vsakodnevnih dogodkov, katerih središče je otrok sam: otrok se umiva, oblači, zajtrkuje, se igra, je pri zdravniku, v trgovini ipd. S posredovanjem odraslega (brez verzov) se otrok poistoveti z otroki na slikah. Lepa priložnost za razvijanje otrokove sposobnosti za opazovanje in poimenovanje in njegove ustvarjalne domišljije.

Tretja stopnja je primerna za otroke stare od treh do štirih let. Že uvaža v svet besedne umetnosti. To je zgibanka s krajšimi otroškimi ljudskimi in umetnimi pesmicami, ki jih ponazarjajo živobarvne ilustracije. Ta zgibanka še posebej oblikuje in bogati otrokov doživljajski, čustveni in domišljijski svet. Če se v tem času otrok naveže na poezijo, jo prebira tudi v odrasli dobi.

Okoli četrtega leta otrok kartonsko zapognjeno preraste, pred njim pa se odpre razsežen svet slikanic, ki so po obliki že prave knjige. Predšolskim otrokom ustreza za slikanico značilno enakovedno razmerje med kratkim besedilom in ilustracijami. Besedila navadno segajo v neomejeni svet fantazije. Glavna duhovna sposobnost tega otrokovega obdobja postaja domišljija, zato otrok v tem starostnem obdobju išče in tudi najde duhovno potešitev predvsem v slikanicah s fantazijskim in fantastičnim besedilom. Domišljija ima enega od odločilnih deležev pri razvoju otrokove osebnosti in ji moramo zato odrasli posvečati še posebno skrb.

Ob vstopu v šolo pa se seveda zanimanje za pravljico snov ne prekine. To obdobje, ki ga poimenujemo kar **pravljčna doba** traja od 4. ali 5. leta do okoli 8. ali 9. leta. Seveda v leti v pravljico, pa naj bo že ljudska, klasična, umetna ali moderno fantazijska zgodba, vedno bolj vdirajo elementi prave avanturistične zgodbe, pustolovke ali celo viteške zgodbe. Otrok čuti potrebo po zmeraj bolj zapletenih in zahtevnih zgodbah. Medtem ko je predšolski otrok naivno subjektiven, pa je otrok v obdobju od sedmega do desetega leta naivno objektivni. Ko prevlada v otrokovem zanimanju realizem, preraste pravljčno dobo.

V realistični starosti (10—12 let)

starost	zbirka	založba
2.—4. leta	Najdihojca (v obliki zapognjene in knjige s tankimi listi). Čebelica Mala slikanica Velika slikanica Velike slikovnice (v srbohrv.) Pobarvanke Pedenjped Kurirčkova torbica	Mladinska knjiga dve stopnji: z velikimi in malimi tiskanimi črkami.
od 5. leta naprej	Kurirčkova knjižnica Cicibanova knjižnica Matjaževa knjižnica Deteljica Biseri Levidevčej Ključčeva knjižnica Mladi oder Pojdimo se gledališče Sončnica	vse MK Borec Borec MK Partizan. knjiga MK MK MK MK Univerzum MK MK
7 let	Biseri Moja knjižnica Latovke Liščki Sinji galeb Zlata knjiga Zlata ptica	Partizan. knjiga Partizan. knjiga MK MK MK MK
okoli 10 let	Izbrana mladinska beseda Kondor Odisej (prenehal izhajati)	MK MK MK
12. do 13. leta		

Opozorilo: Zbirke sem skušala razvrstiti po težavnostnih stopnjah — prva je za najmlajše, zadnja za najstarejše. Vendar se let in vrstnega reda ne držite togo. Tudi starejši otroci radi posegajo po knjigah, ki so sicer namenjene mlajšim. Mlajšim pa je knjiga že doživljajsko dostopna mnogo prej kot so jo sposobni sami prebrati. Tako lahko 5—6 letniku prebirate pravljice iz zbirk kot so Zlata ptica ali Zlata knjiga, ali le po

pa otroci radi berejo zgodbe o svojih vrstnikih, o vrstnikih, ki so drugačni kot je on sam. Za to dobo je značilna pestrost literarnih interesov. Zgodbe so pisane v obliki realistične proze; dogodivščine morajo biti napete. Mladi bralec se identificira z glavnim junakom, kakršne bi tudi sam rad bil, ali kakršne sam v resnici je. Priljubljene so knjige, ki se izražajo v najstniškem žargonu. Radi berejo o vrstnikih drugih ras, zanimajo jih psevdogodovinska dela (npr. Bobri) in znanstvena fantastika. Mladostnik se v tem obdobju začne postopoma osamosvajati in ločevati od staršev. Zato jih sedaj še posebno privlači tema prijateljstva in humanosti, naj si bo to z vrstnikom živaljo ali starejšim vrstnikom. Na splošno se mladostnik v starosti od deset do dvanajstih let občutno odmakne od poezije; vedno bolj pa je dovteten za politerarna dela (potopisi, reportaže, biografije in informativne knjige).

Nekako od 13. leta naprej pa govorimo o prehodnem obdobju oz. o **mladostniški dobi**. Mladostnik se v tem obdobju začne zavedati samega sebe, pride v kontakt in v konflikt s svetom. Išče knjige, ki obravnavajo njegov notranji svet, prve ljubezenske vzgibe in njegovo vključevanje v svet odraslih. Take knjige pa je težko najti. Za to starostno obdobje izhajajo malo zbirk. S knjigami, ki odkrivajo svet odraslih, v katerega se mladostnik želi vključiti, pa si lahko nakopije težave. Moderne knjige so velikokrat pretežke. Taka knjiga pa — tega se moramo zavedati — silno občutljivega mladostnika demoralizira.

Za mladostnika od 13. leta naprej izbirajmo: ljubezenske zgodbe, črtice, fantastiko, vojni roman, kvalitetno pustolovko, dela, ki nagibajo v čisto vojno dokumentarko; poseben tip potopisa — ekspedicije, zgodovinski in psevdogodovinski roman, biografski roman (vzorovanje!), dokumentarna literatura.

Mladostniki teh let, so nagnjeni k branju ne-leposlovja in radi segajo po dobrih humoristnih knjigah.

(Pripis: Sestavek je strnjen povzetek predavanj prof. Marjane Kobetove na Pedagoški akademiji v Ljubljani, smer knjižničarstvo.)

Seznam knjižnih zbirk, ki jih izdajajo slovenske založbe za starostna obdobja od zgodnjega predbralnega do zgodnje mladostniške dobe približno okoli 13. leta. Zbirke so skrbno izbrane, vsi avtorji in uredniki so navedeni. To so zbirke proze, poezije in dve zbirki dramatike za otroke.

V SREDO, 28. DECEMBRA, NOVOLETNI KONCERT

Pihalni orkester JESENIŠKIH ŽELEZARJEV vabi delovne ljudi in občane, da se skupaj z njimi na

TRADICIONALNEM NOVOLETNEM KONCERTU

poslovijo ob vedri glasbi od leta, ki nas zapuša in si skupaj zaželiJO SREČNO V NOVO LETO 1984.

Koncert bo v sredo, 28. decembra ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Vstopnice lahko kupite ali rezervirate v pisarni amaterskega gledališča Tone Čufar ali jih kupite pri blagajni, ki bo odprta dve uri pred koncertom.

VABILO OTROKOM Z BLEJSKE DOBRAVE, LIPC IN KOČNE

Vabimo vse otroke od 3. do 6. leta starosti z Blejske Dobrave, Lipc in Kočne, ki niso vključeni v vrtec, da nas obiščejo v zadnjem tednu starega leta.

Vrtec bo za vse otroke odprt vsak dan od 9. do 11. ure. Organizirali bomo teden

DEDKA MRAZA

To bo teden pravljic, iger in veselega pričakovanja. Dedek Mraz pa nas bo obiskal v četrtek, 29. decembra, ob 11. uri.

Starši, pripeljite svoje otroke!

Vabijo: cicibani in tovarišice

vrta Ivanke Krničar na Blejski Dobravi

PROGRAM NOVOLETNEGA PRAZNOVANJA V KS DOVJE-MOJSTRANA

V četrtek, 29. decembra, bo v dvorani na Dovjem pravljica Sneguljčica, in sicer ob 9.30 za predšolske otroke in ob 11. uri za šolarje.

Igrico bodo zaigrali člani ŠKD OŠ 16. december Mojstrana.

V petek, 30. decembra, bo prihod dedka Mraza in obdaritev otrok v vrtcu v Mojstrani, in sicer ob 9. uri za otroke VVO, ob 10. uri za predšolske otroke, ki niso vključeni v vrtec, in ob 11. uri za šolarje.

TEKMOVANJE ZA FINŽGARJEVO BRALNO ZNAČKO

Že lansko leto smo učenci tretjih razredov osnovnih šol tekmovali za Finžgarjevo bralno značko. Dobili smo karton z napisom: Finžgarjeva bralna značka, ki ima šest razdelkov kjer bo vpisano, kdaj sem tekmovala. Nagrade za uspeh so bronasta, srebrna, zlata in diamantna značka, na koncu pa plaketa.

Letos bom morala prebrati: Rdeča pest, Uhač in njegova družina ali Peter in divji pes, Hudournik in Kanglica, če bom hotela dobiti bronasto značko. Pri branju oziroma poznavanju dveh knjig je odpadlo že pet učencev iz našega razreda. Upam, da bomo ostali izdelali in dobili prvo Finžgarjevo značko.

Za Finžgarjevo bralno značko tekmujejo zato, ker je bil Fran Saleški

Finžgar slovenski pisatelj, rojen v Doslavah, to je v naši občini in je pisal za otroke. V knjigi Iz mladih dni opisuje dogodke iz mladosti, ki mu jih je pripovedoval ded. Finžgar je tudi dejal: Učimo se ceniti lepo knjigo, učimo se ločiti od nje tako, ki kvari in zastruplja. Lepa knjiga je kulturna poslanka. Odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji svoje srce!

Tovarišica knjižničarka nas spodbuja k branju, saj imamo zelo bogato knjižnico za vse razrede. Vsako leto je več njenih članov, kajti knjiga je zaklad znanja, ki nas bogati in nam dopolnjuje prosti čas.

Janina

Železarski globus

BELGIJA

V belgijski železarni Chertal, ki pripada železarski družbi Cockeril-Sambre je pred kratkim pričela obratovati naprava za odzveplanje grodlja, ki jo je dobavilo zahodnonemško podjetje Krupp-Polysius. Naprava, ki obrtuje na osnovi dodajanja kalcijevih mešanec s pomočjo kopja v raztaljeni grodlji, lahko dnevno odzvepla v odprtih 150-tonskih livnih ponvah 10.000 ton grodlja. Napravo sestavljajo v glavnem razkladalna postaja za vagone cisterne z materialom za odzveplanje, silosi za dodajanje materiale, sistemi za doziranje, dve mesti za vpihavanje mešanice, merilne in regulacijske naprave in sistem za zagotovitev varnega obratovanja.

Alenka

VIZ — TOZD DELAVSKA UNIVERZA VIKTOR STRAŽIČAR JESENICE, TRG TONETA ČUFARJA 1, TELEFON 81-072

vpisuje v oblike izobraževanja in izpopolnjevanja
1. Osnovna šola za odrasle: Vpisujemo od 1. do 8. razreda osnovne šole. Šolanje je brezplačno. Pričetek pouka v novih razredih osnovne šole po novem letu.

2. Oblike izpopolnjevanja

a) jezikovni tečaji:

- nemščina (začetni in nadaljevalni),
- angleščina (začet. in nadaljevalni),
- italijanščina (začetni).

b) tečaji za osebne potrebe in delo:

- strojepisni tečaj (začetni in nadaljevalni),
- sivalnokrojni tečaj (začetni in nadaljevalni),
- gospodinjski in kuharski tečaj,
- tečaj o ravnanju s filmskimi kamerami.

c) tečaji za delo in delovne funkcije:

- tečaj za pridobitev osnovnega znanja o higieni živil in osebni higieni (higienski minimum),
- za skladiščenje,
- o varstvu pri delu,
- za razmnoževanje gradiv s ciklografskimi in ofsetnimi razmnoževalniki.

V oblike izobraževanja in izpopolnjevanja se lahko vpišete vsak dopoldan, popoldan pa ob torkih od 16. do 18. ure ali pokličite po telefonu 81-072.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi naše drage mame

MARIJE MIKOLIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, znancem in prijateljem za vsestransko pomoč, izrečena sožalja, vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvalo izrekamo tudi internemu oddelku jeseniške bolnice za prizadevanje in lajšanje zadnjih dni njene življenja.

Prav lepa hvala sodelavcem adjuštaže bluminga, pevcem za zapete žalostinke in govorniku Jaki Svetinu za govor ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

Ob boleči in prerani izgubi dobrega in skrbnega moža

Vladimira STOJANA-Valodija

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki ste nam izrekli pisno in ustno sožalje. Hvaležni smo in se najlepše zahvaljujemo zdravstvenim delavcem, predvsem dr. Novaku, dr. Azmanu in dr. Čebokliju ter sestram, ki ste mu stali ob strani v najtežjih urah življenja. Iskrena zahvala govornikom za občutene besede slovesa, godbi na pihala, pevcem, družbenopolitičnim organizacijam, društvom ter vsem darovalcem namenskih sredstev v korist Bolnišnice Jesenice.

Zalujocha žena Ančka v imenu vsega sorodstva

Ob boleči izgubi drage mame

ANE MIŠIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo KO ZB NOV in zveze vojnih vojaških invalidov krajevnega skupnosti Edi Giorgioni, govorniku tov. Svetinu in njenim dolgoletnim sodelavkam in sodelavcem v odboru ZVVI, ki so jo s posebno pozornostjo spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se praporščakom, pevcem za zapete žalostinke, sodelavcem in sodelavkam TOZD Valjarna debele pločevine, sindikatu gradbenega oddelka TOZD Remontne delavnice, sodelavcem bloka, družinam Blagne, Glavič, Obid, Aleš in Smolej za izrečena sožalja in pomoč v najtežjih trenutkih.

Iskrena hvala zdravnikom in osebju internega oddelka koronarne enote Bolnice Jesenice, hvala dr. Schmitzerjevi za dolgoletno zdravljenje.

Se enkrat hvala vsem skupaj in vsakemu posebej.

Hčerka in ostalo sorodstvo

Ob bridki izgubi našega očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA RESNIKA upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in njegovim nekdanjim sodelavcem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala tudi pevcem in godbenikom za zapete in zaigrane žalostinke. Zahvaljujemo se tudi osebju doma dr. Franceta Berglja in internega oddelka Bolnice Jesenice za pomoč in lajšanje bolečin v njegovi težki bolezni.

Zalujochi: hčerke Marija, Mila in Silva, sin Janez ter sestra Micka z družinami

Ob smrti žene in mame

VIKE DOLŽAN roj. Trček

se iskreno zahvaljujemo sosedom iz Svetinove ul. 16 na Koroški Beli, posebno pa Mariji Nočevi za nesebično pomoč. Hvala tudi vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zahvalo izrekamo tudi pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

MIHAELA JUGA

se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem, znancem, HK Jesenice in Komunalnemu servisu — čistilnicam in pralnicam za darovano cvetje. Posebna hvala sodelavcem Titova 2/A za denarno pomoč, Zvezi borcev terena Sava za govor in darovano cvetje in pevcem za zapete pesmi.

Iskrena hvala vsem za izrečeno sožalje in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujochi: žena Jelka, hčerka Marija, sin Branko z ženo Darjo

Ob sedemdesetem rojstnem dnevu sem bil deležen pozornosti mnogih bivših sodelavcev, prijateljev in znancev. Zelo so me razveselili.

Vsem se zahvaljujem! Posebno društvu invalidov in predsednici Marici Potočnik ter Mariji Heberle; društvu upokojujencev Javornik-Koroška Bela; prijateljem Stanku Logarju, Marici in Zarku, Jožetu Žalec in Stefanu Ficku.

Dr. Cesarcu sem hvaležen za obiske na domu, prevoz v bolnišnico ter lajšanje bolečin.

Vsem želim vse dobro v novem letu.

Peregrin Rekar

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 24. decembra, bo sta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

DELIKATESA — Kašta 2 na Trzinu, Titova 22 in
DELIKATESA — Poslovalnica 2, Titova 58.

V Kranjski gori so v času zimске sezone od 1. decembra do 31. marca 1984 odprte vsako SOBOTO od 7. do 20. ure in NEDELJO od 8. do 11. ure vse trgovine s prehrabnim blagom.

DEŽURNA LEKARNA

V decembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 24. decembra: Peter PRIMOŽIČ, Finžgarjeva 2, Jesenice.

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Leon Ravnik

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezn.

Anton Trstenjak

Društvu upokojujencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju. Društvu želim pri delu še veliko uspehov, vsem članom pa zdravo in srečno novo leto.

Miha Svetina

Ob mojem 70-letnem jubileju se zahvaljujem za čestitke in dobre želje Društvu invalidov Jesenice, občinskemu odboru ZB NOV Jesenice, krajevni organizaciji ZB NOV Dovje-Mojstrana, sošolkam iz meštanske šole Jesenice in ostalim prijateljicam.

Albina Dobnikar
Dovje 8

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezn.

Džordže Matič

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

23. december, amer. barv. akcij. film ŠTIRJE ASI ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera angl. franc. barv. erot. filma LJUBIMEC LADY CHATERLEY.

24. december, amer. barv. risani film TOM IN JERRY — DOBRA PRIJATELJA ob 15. uri, ob 17. in 19. uri angl. franc. barv. erot. film LJUBIMEC LADY CHATERLEY.

25. december, angl. franc. barv. erot. film LJUBIMEC LADY CHATERLEY ob 17. in 19. uri.

26. december, angl. barv. glasb. film XANADU ob 17. in 19. uri.

27. december, hongkong. barv. kung fu film ČUDEŽNI MOJSTER KUNG FUA ob 17. in 19. uri.

28. december, nem. barv. komedija HOTEL DRAKULA ob 17. in 19. uri.

29. december, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

23. december, I. del, amer. barv. dokument. filma TA AMERIKA ob 18. in 20. uri — Otrokom vstop prepovedan!

24. december, amer. barv. akcij. film ŠTIRJE ASI ob 16. uri, ob 18. in 20. uri avstrij. barv. film GOSPOD BROCKERER.

25. december, amer. barv. risani film TOM IN JERRY — DOBRA PRIJATELJA ob 10. uri, ob 16. uri amer. barv. akcij. film ŠTIRJE ASI in ob 18. in 20. uri hongkong. barv. kung fu ČUDEŽNI MOJSTER KUNG FUA.

26. december, angl. fr. barv. erot. film LJUBIMEC LADY CHATERLEY ob 18. in 20. uri.

27. december, angl. fr. barv. erot. film LJUBIMEC LADY CHATERLEY ob 18. in 20. uri.

28. december — ZAPRTO!

29. december, nem. barv. komedija HOTEL DRAKULA ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

25. december, amer. barv. risani film TOM IN JERRY — DOBRA PRIJATELJA ob 16. uri, ob 19. uri

REŠITEV KRIZANKE IZ 47. ŠT. ŽELEZARJA:

Harmonika, elastikar, kan, ozare, kotiček, Ras, Simon, sadist, Gamal, stroj, FL, Bertoki, or, nastrešek, ete, natečaj, pravilo, stegno, Elida, trans, ES, heroj, tri, AB, rek, takt, EZ, rosa, KS, Lang, pista, načrtnost, atol, Okorn, icika, Pironi, Eol, loj, Kačar, srnjak, dež, AN.

POSLOVNI PROSTORI V NAJEM

Po sklepu delavskega sveta dajemo v najem poslovne prostore — 80 m² v centru Jesenic, nad trgovino na Titovi 7. Potrebna je adaptacija.

Naslov za ponudbe in informacije: DO GOLICA, TO Delikatesa, Titova 22, Jesenice.

KINO KRANJSKA GORA

23. december, slov. barv. film SREČNO KEKEC ob 17. uri.

24. december, franc. barv. film VELIKA AVANTURA ob 19. uri.

27. december, angl. barv. glas. film XANADU ob 19. uri.

29. december, nem. barv. erot. film ZGODNJA ZRELOST.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojujencev Jesenice vabi v petek, 23. decembra, ob 18. uri na pevski koncert, ki ga za zaključek leta prireja moški pevski zbor DU Jesenice in mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Koncert bo v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13. Zbora nastopa z narodnimi, umetniškimi in partizanskimi pesmimi.

Vstopnine ni.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 17. do 28. decembra je odprta skupinska razstava likovnih del članov likovne sekcije RELIK DPD Svoboda Trbovlje — center.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 19.30.

Gledališče

ČETRTEK, 22. decembra, ob 16.30: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — v domači dvorani.

PETEK, 23. decembra, ob 15. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — predstava na Javorniku;

— ob 17. uri: Žarko Petan: OBTOŽENI VOLK — predstava na Breznici.

NEDELJA, 25. december ob 14.30: Žarko Petan — OBTOŽENI VOLK — igra za stare in mlade — v domači dvorani za izven.

VELIČASTNA MANIFESTACIJA ZBOROVSKEGA PETJA NA SREČANJU PEVSKIH ZBOROV SOZD SŽ

V organizaciji odbora za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov železarne Jesenice je bilo v soboto, 17. decembra, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah SEDMO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE.

V nekoliko prenovljeni dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar je SEDMO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE otvoril predsednik odbora za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov železarne Jesenice MIRO SKUBE. Ko je v otvoritvenem govoru pozdravil 240 pevk in pevcev, ki so bili pripravljeni za nastop, in maloštevilnim prisotnim ljubiteljem zborovskega petja zadel prijeten večer, prisotni v dvorani najbrž niso pričakovali, da jih čaka izredno glasbeno doživetje. Ko je zunan neusmiljen snežilo, je v lepo prenovljeni dvorani prisotne ogrevala pesem železarjev.

S srečanjem pevskih zborov na Jesenicah je zaključena bogata kulturna dejavnost delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne v letošnjem letu. Na koncertu je sodelovalo DEVET zborov z 240 pevkami in pevci, ki so izvedli 27 raznih

narodnih, umetnih in borbenih pesmi domačih avtorjev.

Nastopili so: OKTET DPD SVOBODA FRANCE PREŠEREN ŽIROVNICA-BREZNICA, vodja MARJAN JEMC (M. Škobrne: Počiva jezero v tihoti, V. Šafranek, Konjuh planina in R. Simoniti: Montanara); PEVSKO DRUŠTVO VINTGAR BLEJSKA DOBRAVA, zborovodja ALOJZ VENGAR (F. Marolt: Venci beli, R. Simoniti: Puntarska in R. Gobec: Kaj bi te vprašal); MEŠANI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE, zborovodkinja MIRA MESARIČ (J. Janž: Rasti mi rasti, R. Gobec: Smo fantje z vasi in J. Scheu: Vzbujanje duhov); MEŠANI PEVSKI ZBOR ŽELEZAR ŠTORRE, zborovodkinja BOJANA JURKOVNIK (M. Apih: Bilečanka, M. Magdalenic: Medimurje malo in A. Mihelič: Polje); MEŠANI PEVSKI ZBOR KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA VERIGA LESCE, zborovodja BETI DEMŠAR (R. Gobec: Pesem o svobodi, J. Gallus-Petelin: Ecce, quomodo moritur iustus in J. Slavenski: Šaljivka, svatovska); MOŠKI PEVSKI ZBOR DPD SVOBODA ZAGRAD ŽIČNA CELJE, zborovodja EMIL LENARČIČ (G. Ipavec: O mraku, V. Mirk: Kolo narodna in A. Srebotnjak); MOŠKI PEVSKI ZBOR VRES DPD SVOBODA PREVALJE, zborovodja JOŽKO Kert (B. Ipavec: Domovina, P. Kernjak: Mi smo mi in J. Jež: Iz spa staj letij); MOŠKI PEVSKI ZBOR KUD

STANE ŽAGAR PLAMEN KROPA, zborovodja EDI GASPERŠIČ (V. Vopodivec: Bolečina, E. Adamci: Sere nada in F. Marolt: Kaj bi jaz tebi dav) in ŽENSKI PEVSKI ZBOR MILKO ŠKOBERNE DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE, zborovodja ANTON CIMPERMAN.

Srečanje je dokazalo ogromno prizadevanje delavk in delavcev, ki so pretežno zaposleni v slovenskem železarstvu, ki bi poleg rednega dela žrtvujejo mnogo ur svojega prostega časa za to, da ohranijo lepo slovensko narodno, borbeno in umetno pesem, kakor tudi pesem drugih naših narodov in narodnosti. To delo in dejavnost pa sta premalo cenjena in vrednotena. Vse premalo se zavedamo, da je napredek možen samo v kulturno osveščeni družbi, ki zna pravilno vrednotiti in uporabiti pridobljene materialne in duhovne dobrine. Srečanje je nudilo lep pregled stanja in zmogljivosti zborov, nakazalo je različne izvajalske dosežke in veliko kvaliteto, ki je zajeta v zborih. Koncert je pokazal, da tudi pevci amaterji z veliko volje do zborovskega petja in pod dobrim strokovnim vodstvom lahko dosežejo kvalitetne rezultate. Ni dolgo od tega, ko smo na Jesenicah poslušali bolgarski moški pevski zbor Kaval iz Sofije, ki nas je navdušil. V soboto pa so nas nekateri sestavi naših zborov prepričali, da kvaliteto ne zaostajajo, celo za takimi zbori kot je Kaval. Manjka jim le množičnost, mogoče nekaj "efektnih skladb" v programu in predvsem SPEKTAKULARNOST. Skratka preveč smo skromni!

Srečanje pevskih zborov ni imelo tekmovalnega značaja. In tako je prav. Vsaka sprememba v tem po-

gledu bi bila napačna (nekateri so nasprotnega mnenja). To naj bi ostalo tovariško srečanje, na katerem bi pevci prikazali del kulturne dejavnosti in dosežkov delavcev združenih v SOZD Slovenske železarne. Srečanje zborov, tako po številu zborov, kot kvaliteti, upravičeno štejem med uspešnejše in priljubljene množične zborovske manifestacije. To je priložnost za sproščeno petje, za manifestacijo dobre volje, da se z odprtim srcem za trenutke pozabi na težave skomercializirane družbe ob izredno težkih gospodarskih težavah, saj nam lepo petje mora pomeniti prepotrebno duševno zadovoljstvo. Kako in zakaj naj bi se posebej ocenjevali ali rangirali nekaj, KAR JE PROIZVOD TOVARIŠTVA, NEKAJ, KAR JE LEPO. Lahko smo veseli, da imamo toliko zborov, ki organizirano pojejo in nastopajo in imajo toliko lastnosti kvalitetnega petja.

Zbori so nas ta večer popeljali z narodno, borbeno in umetno pesmijo prek Konjuh planine v čase narodnoosvobodilne borbe, vzbujanje duhov nas je spomnilo na težke jetniške dni naprednih borcev za delavske pravice v Bileci. Skozi mrak in bolečine smo se sprehodili po naši lepi domovini, s pesmijo o svobodi pa smo se vzpeli na simbol naše svobode in državnosti — Triglav. Tako so zbori z svojo programsko naravnostjo še bolj popestrili prijeten pevski večer. To so bile skladbe, ki so po kompozicijski tehniki omogočale velik razpon v tempih, dinamiki in drugih pevskih prvinah. Sadovi vztrajnega dela vseh zborov so predvsem disciplina in natančno petje.

Večina pevk in pevcev je prikazala izvrstno glasovno ubranost. Dobra intonacija, homogenost, zadovoljiva vokalizacija, jasna izgovorjava, občuteno petje, so elementi, ki niso bili zanemarjeni. Vsak zbor je imel svo-

jo boljšo pesem, v kateri je še posebej izpeljal svojo muzikalno gradnjo. Solisti zaslužijo posebno pozornost. Z naravnim petjem, odlično intonacijo in doživetiimi interpretacijami so navdušili. Od solistov okteta, prek solistov z Blejske Dobreve, jeseniških upokojujencev in ostalih zborov, zaključno z zahtevnim solo partom solista iz Kroke. Nekateri so z doživeto in sproščeno interpretacijo prikazali dosti pevske kulture. Zelo prijetno presenečenje in osvežitev srečanja je bil nastop mešanega pevskega zbora KPD Veriga Lesce, pod vodstvom zborovodkinje BETI DEMŠAR. Mlade pevke in pevci (24) imajo že toliko pridobljenega pevskega znanja, da se jim ni treba bati za njihov nadaljnji pevski razvoj. Pod vodstvom mlade, ambiciozne, temperamentne in zelo nadarjene glasbenice, bo ta mladi železarski rod kmalu ponos Leščanov in družine Slovenskih železarn. Tako mnenje je potrdilo z dolgim aplavzom tudi 200 pevk in pevcev v dvorani, ki so spremljali njihov nastop.

Ob podobnih pevskih srečanjih čisto slišimo, kako malo imamo sposobnih zborovodij. Mi pa z zadovoljstvom lahko zapišemo, da zbere iz družine SOZD Slovenske železarne vodijo sposobne zborovodkinje (3) in zborovodje (6). Med drugimi lastnostmi je zelo pozitivno tudi to, da zborovodje dojemajo bistvo, da so tudi oni del zbora in da so se temu primerno tudi pričeli pred zborom obnašati in delovati.

Nastope zborov je povezovala Majda Rebernik. Julči Štamfelj je zborovodkinjam in zborovodjem izročala šopke, Miro Skube pa predstavnikom zborov enotna spominska darila — umetniške slike.

Franjo Repret

AUPIČEVA — NAMIZNOTENIŠKA PRVAKINJA GORENJSKE

V Kranju je bilo preteklo soboto v izvedbi NTK Sava prvenstvo Gorenjske v namiznem tenisu za mladince in mladinke v igrah posamežno in v dvojci. V odsotnosti treh mladink in enega mladince, ki so istočasno nastopali na republiškem članskem selekcijskem turnirju, je nastopilo 32 mladincev in 16 mladink iz štirih klubov: Triglava in Save iz Kranja ter Jesenic in Murove.

Največ uspeha so imeli tokrat igralci NTK Save, ki so osvojili štiri naslove prvakov, medtem ko so Jeseničani osvojili en naslov, igralci kranjskega Triglava pa so ostali prazni rok.

Za Jesenice je osvojila naslov prvaka Gorenjske v igrah mladince-posamežno Mojca Aupič. V finalni igri je premagala klubsko soigralko Barbaro Markež, le-ta pa je v polfinalu izločila lanske letošnje pionske prvakinjo Gorenjske Matijasevič.

čvo iz Triglava. Na tretje mesto se je uvrstila Jeseničanka Radija Avdič.

V skupini mladincev posamežno je Jeseničan Jaka Veber osvojil tretje mesto, Mario Pajk pa 5.—8.

V igrah dvojic so igralci Aupič-Avdič ter igralca Veber-Pajk osvojili drugo mesto. Mešana dvojica Veber-Markeževa je osvojila drugo mesto, dvojica Pajk-Aupičeva pa tretje mesto.

Na republiškem selekcijskem turnirju dvajsetorice članic SRS v Novi Gorici je jeseniška mladinka Zora Zalokar, v odsotnosti nekaterih igralcev, ki so istočasno nastopile na zveznem selekcijskem turnirju, osvojila drugo mesto, za domačinko Gorkičevo.

(Š)

JUDO ZADNI LETOŠNJI NASTOP

V soboto, 17. decembra, so s turnirjem v Novi Gorici zaključili uspešno leto jeseniški judoisti.

Na prvem pokalu Nove Gorice je nastopilo sedem pionirskih ekip. Jeseniško judo sekcijo pri TVD Partizan so zastopale kar tri ekipe, kar je dokaz, da na Jesenici z mladimi uspešno delajo. Čeprav je prva jeseniška ekipa razočarala, saj bi morala po svojih kvalitetah prepričljivo osvojiti prvo mesto, pa sta ostali dve pri-

jetno presenetili. Presenetili predvsem zato, ker je v obeh ekipah nastopilo nekaj novincev, ki šele od septembra spoznava-jo vse lepote in zahtevnosti tega sporta.

Rezultati: Jesenice I. : Postojna 80:10; Labin I. 30:50; Jesenice II. : Koper 70:20; Labin II. 20:80; Jesenice III. : Labin I. 10:80.

Vrstni red: 1. Labin I., 2. Labin II., 3.—4. Jesenice I. in II., 5. Koper, 6. Jesenice III. in 7. Postojna.

-tok

KOŠARKARSKI TEKMI MLAJŠIH IN STAREJŠIH PIONIRK V MOJSTRANI

V četrtek, 15. decembra, na predvečer krajevnega praznika, so ekipe mlajših in starejših pionirk SSD OŠ 16. decembra Mojstrana in SSD OŠ Prežihov Voranc Jesenice odigrale dve košarkarski tekmi.

V prvi tekmi so se pomerile mlajše pionirke. Videlo se je, da igrajo prvič »ta pravo« tekmo, temu primeren je bil tudi rezultat. Pomembno je to, da so dekleta pokazala izredno navdušenje za igro pod dvema košema, saj so takoj po tekmi pričele spraševati oba trenerja, kdaj se bodo zopet srečale in pokazale, kaj so se novega naučile.

Rezultat: SSD OŠ 16. decembra: SSD OŠ Prežihov Voranc 5:9 (2:5)

Igrale so: — za Mojstrano: Springer M., Čahut 2, Križanič 3, Čeberek, Skumavc, Potočki, Kofler, Potokar;

— za Prežihov Voranc: Gregorič 1, Hrkč, Skenderović 4, Hamzić, Jonke, Mahmutović 4, Gavljak, Klarič.

V drugi tekmi so igrale starejše pionirke. To je bilo njihovo drugo srečanje. Obe ekipi sta od zadnje tekme, na kateri so zmagale igralke z Jesenice, vidno napredovali. Tokrat so bile boljše mlade košarkarice iz Mojstrane.

SSD OŠ 16. decembra: SSD OŠ Prežihov Voranc 18:16 (12:10)

SSD Mojstrana: Pogačnik 3, Springer A. 2, Lotrič 9, Stojanović 4, Potokar, Križanič, Springer M., Čahut, Čeberek.

SSD Prežihov Voranc: Rekič 2, Skenderović, Gavljak, Slamnik, Jokič, Filipa- nič 9, Bogdanovska, Zrnič 5, Bešić 2.

Ta srečanja ekip mlajših in starejših pionirk obeh osnovnih šol bodo po dogo- voru vodil sekcij v tem letu stalna. Saj drugih možnosti za pionirke ni. Le tako lahko dekleta in trenerja preverjajo zna- nje, pridobljeno na treningih, pa tudi mo- tivacijo za treniranje oziroma igranje ko- šarke je večja.

Partizan Jesenice, društvo za telesno vzgojo in športno rekreacijo vabi na

TELOVADNO AKADEMIJO

ki bo v petek, 23. decembra ob 18. uri v telovadnici društva Akademijo v počastitev dneva JLA in 40-letnice rojstva nove Jugoslavije so pripravili člani društva in njihovi vodniki.

ŠAH

OBVESTILO ŠAHISTOM

Odbor šahovskega društva obvešča svoje člane, da bo hitropotezni turnir za mesec december v soboto 24. decembra ob 17. uri v domu društva.

NOVOLETNI NAGRADNI TURNIR

Šahovsko društvo Jesenice v svojih prostorih organizira novoletni nagradni turnir, ki bo 3. januarja 1984 ob 9. uri. Igralni čas za eno partijo na igralca je 15 minut, devet kol po švicarskem sistemu. Pravico nastopa imajo vsi šahisti občine Jesenice in Radovljica. Člani šahovskega društva Jesenice so prosti pristopnine, za ostale šahiste pa je pristopnina 100 din.

FRANC BRELIH ČESTITAL KEGLJAČEM NA LEDU

Prejšnji teden je predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih pripravil sprejem za kegljače ekipe Vatrostalna z Jesenice, ki je kot jugoslovanska reprezentanca sodelovala na prvem svetovnem prvenstvu v kegljanju na ledu v Frankfurtu. Naši kegljači so dosegli velik uspeh, saj so osvojili dve bronasti odličji.

Franc Brelih je kegljačem čestital za ta doslej največji uspeh in ob tem poudaril, da kegljanje na ledu pri nas še nima mesta, ki ga glede na uspehe v zadnjem obdobju zasluži. Ta šport bo v prihodnje treba bolj razvijati tudi v drugih republikah, tako da bi ustanovili tudi jugoslovansko zvezo za kegljanje na ledu. Doslej je namreč obstajala le slovenska zveza.

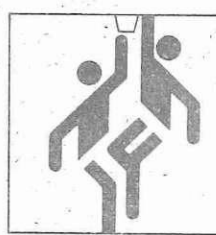
V imenu kegljačev se je za čestitke zahvalil vodja reprezentance na svetovnem prvenstvu Mirko Ramuš.

J. R.

Podelitev priznanj in razglasitev najboljšega športnika leta v TOZD Trans- sport (foto I. Kučina)

KOŠARKARSKI TURNIR OB KRAJEVNEM PRAZNIKU V MOJSTRANI

Osnovna organizacija ZSMS Dovje-Mojstrana je v sodelovanju s KK Mojstrana organizirala v nedeljo, 18. decembra, košarkarski turnir v počastitev krajevnega praznika. Na turnirju so igrale članske ekipe KK Jesenice, KK Plamen Kropa in kot predstavnik domače mladine ekipa KK Mojstrana.

Rezultati: KK Mojstrana : KK Jesenice 58:65 (34:35) KK Jesenice : KK Plamen 79:70 (48:36) KK Mojstrana : KK Plamen 70:62 (28:35)

Najbolj zanimiva in kvalitetna je bila prva tekma med Mojstrancami in Jeseničani. Domači igralci so se z borbenostjo in odličnim skokom uspešno merili z izkušnejšimi in objektivno boljšimi gosti. Mojstranci so vodili vse do konca prvega polčasa, ko so zaradi nekaj nepotrebnih napak domačinov Jeseničani povedli. V prvi minuti drugega polčasa je ekipa Mojstrane še enkrat povedla, nato pa so Jeseničani z agresivno obrambo po celem igrišču zmedli domačine, ki so le stežka prihajali do meta na koš, kar je na koncu tudi odločilo o zmagovalcu.

V drugi tekmi so se igralci iz Kroepe le prvih deset minut enakopravno merili z

jeseniki igralci, nato pa so le-ti s hitro igro in protinapadi povedli ter vodstvo obdržali do konca tekme.

V prvem delu zadnje tekme je kazalo, da so domači igralci porabili vse moči v prvi tekmi. Igralci Plamena so z dobrim metom in skokom pod obema košema povsem nadigrali gostitelje. V drugem polčasu pa so Mojstranci zaigrali resneje tako v obrambi kot napadu, v 26. minuti so izenačili in takoj nato povedli. Igralcem Plamena je v zadnjih minutah zmanjkalo moči in zmage domače ekipe niso mogli več ogroziti.

Prvo mesto in pokal organizatorja turnira v trajno last je osvojila ekipa KK Jesenice, druga je bila domača ekipa, tretja pa ekipa KK Plamen.

Igrali so: JESENICE: Domevšek, Malkoč, Rizvanović, Jelovčan, Berginc, Lunder, Grzetič, Smolej, Brgant, Trifkovič, Narobe.

MOJSTRANA: Tomšič, Kovačec, Hladnik V., Brežan, Tkalec, Zima, Urbas, Podgornik, Adamek, Teraš, Hladnik M., Potokar.

PLAMEN: Sinkovec, Kalič, Zupan, Dermota, Eržen, Gašperin.

Sodila sta Rakovič in Subotič.

T

GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1983

Žirija za podelitev Gregorčičevih plaket pri TKS Jesenice je na svoji seji, 23. novembra 1983, obravnavala predloge za dobitnike najvišjega priznanja na področju telesne kulture v naši občini in soglasno sprejela sklep, da se plakete podelijo naslednjim organizacijam in posameznikom:

KEGLJAŠKI KLUB NA LEDU JESENICE

Kegljanje na ledu, kot rekreacijski šport se goji v Sloveniji že preko sto let. Prav letos pa poteka trideset let organizirane športno tekmovalne dejavnosti v kegljanju na ledu tudi na Jesenicah.

Kegljači na ledu so se leta 1953 odločili, da v okviru Športnega društva Jesenice ustanovijo svoj klub. Klub se ves čas svojega delovanja sooča s težko denarno in materialno problematiko. Požrtvovalni kegljači so s prostovoljnim delom vedno našli izhod iz zagat, ob tem pa dosegali še zavidljive tekmovalne rezultate. Dokler je mednarodna zveza dovoljevala, so celo sami izdelovali tekmovalne rekvizite. Finančna sredstva so si zagotavljali najprej z izdelavo razne športne opreme. Iz njihove prvotne dejavnosti je zrastle sodobna delovna organizacija KOVIN. Še danes pa kegljači dobivajo pretežni del sredstev za svoje delovanje iz udarniškim delom. Jeseniški kegljači na ledu so leta 1954 sodelovali pri ustanovitvi Zveze za kegljanje na ledu Jugoslavije.

Poleg nešteti uspehov na domačih prvenstvih so jeseniški kegljači dosegali izjemne uspehe na evropskih prvenstvih in mednarodnih turnirjih. Skupno so dosegli na evropskih prvenstvih:

- 3 prva mesta,
- 3 druga mesta,
- 2 tretji mesti,
- 2 četrta mesta,
- 3 peta mesta, itd.

Prav v letošnjem jubilejnim letu pa so na prvem svetovnem prvenstvu v kegljanju na ledu v izredno močni mednarodni konkurenci osvojili ekipno tretje mesto, med posamezniki pa v disciplini bližanje in zbijanje prav tako bronasto kolajno.

VLADIMIR SODJA

Vladimir Sodja se je rodil 1938. leta na Jesenicah. Že od zgodnje mladosti se je ukvarjal s športno dejav-

nostjo. Tako ga leta 1954 srečamo kot aktivnega košarkarja. Ves čas igranja košarke do leta 1971 je bil nosilec igre v košarkarskem klubu Jesenice. Njegovi odločni igri na centru gre veliko zaslug, da je klub enakopravno meril moči z najboljšimi slovenskimi košarkarskimi ekipami. Vlado je nekaj časa delal v košarki tudi kot trener pionirskih ekip.

Ljubezen do športa in nadarjenost sta ga privedli na atletsko igrišče. Od leta 1959 do 1963 je nastopal v skakalnih disciplinah za atletski klub Jesenice.

Keglji na ledu je pričel leta 1958. V izredno bogati kegljaški karieri je z moštvom Murke dosegel praktično vse, kar se v tem športu da doseči doma, pa tudi v močni mednarodni konkurenci.

Svoje uspehe je letos v jubilejnim letu kegljaškega kluba kronal z osvojitvijo naslova evropskega prvaka in zlate kolajne v najelitnejši disciplini posamežno — bližanju in zbijanju.

Prav tako je bil na letošnjem evropskem prvenstvu v Švici član državne reprezentance, ki je dosegla v ekipni konkurenci bronasto kolajno.

VLADIMIR STOJAN

Ko je žirija soglasno dala priznanje za neutrudljivo delo tovariša Valodja na področju jeseniške telesne kulture, smo bili prepričani, da mu bomo plaketo Jožeta Gregorčiča lahko izročili osebno in mu zaželeli nadaljnjih uspehov. Vedeli smo, da je njegova bolezen težka, vendar se nismo mogli otesti misli, da bo s svojo močno voljo, kot vselej, tudi to pot zmagal in da mu bo ponovno zaigral na licih hudomušen iskriv nasmeš. Smrt nam je preprečila, da bi se mu lahko osebno zahvalili za vse, kar je storil v jeseniški telesni kulturi za lepši današnji in jutrišnji dan. Našega Valodija ni več, pa vendar vedno znova zaživi v debatah v krogu športnih prijateljev in v srcih mladega rodu gornikov, ki mu je pr-

vi odpiral vrata v lepote našega slovenskega planinskega sveta.

Vladimir Stojan se je rodil 27. marca 1921 na Bledu. Že kot mlad fant je bil napredno usmerjen. Svoje športno udejstvovanje je pričel v telovadnem društvu Sokol. Nastopal je tudi na mnogih proslavah in zletih sokolskih društev.

Nemška okupacija mu je za nekaj časa prekinila športno udejstvovanje. Vključil se je v oboroženi boj proti okupatorju. Za svoj pogum je bil odlikovan z dvema medaljama za hrabrost, ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo in številnimi drugimi priznanji. Po vojni se je takoj vključil v obnovo porušene domovine.

Ves svoj prosti čas pa je namenjal iskanju planinskih lepot in vzgoji mladih. Vnet planinec je že od prvih pomolnih let iskal v nedrih gora zabavo na kruta vojna leta. Svojem goram je ostal zvest do prerane smrti. Planinstvo mu ni pomenilo več hobija, ampak življenjsko nujo.

Začetki njegovega planinarjenja so povezani s planinsko fotografijo. Na številnih planinskih poteh je znal z ljubeznijo in z izrednim občutkom za naravo in njeno lepoto ovekovečiti planinsko floro in pokrajino. Motivi iz njegovih fotografij, ki jih je rad prikazoval na planinskih večerih in predavanjih, so najučinkovitejše vabilo v objem gora.

Kot izkušen gornik in izjemen poznavalec naših planin je postal neprecenljiv mentor mladim ljubiteljem planin. Njegovo vzgojno delo se je pričenovalo že v planinskih krožkih v osnovnih šolah in v vrtcih. Za mladi planinski rod ni bil le mentor, ampak iskren prijatelj, ki je užival pri svojih varovancih izredno zaupanje in spoštovanje.

Pomemben prispevek je dal tudi na organizacijskem področju. Še v času svoje bolezn je bil predsednik Planinskega društva Jesenice in član raznih komisij na občinskem medobčinskem in republiškem nivoju.

Za svoje požrtvovalno ljubiteljsko delo je prejel številna družbena priznanja.

ŠTEFAN MLAČNIK

Štefan Mlačnik se je rodil leta 1918 v Črni na Koroškem. Kot telovadec, vodnik in prednjak je delal do okupacije. Po vojni, ki mu ni prizanašala, je končal šolanje na Zavodu za fizikulturo v Ljubljani. Prvo službo učitelja telesne kulture je nastopil v Škofji Loki, istočasno pa je študiral na višji pedagoški šoli telesno vzgojo in biologijo.

Leta 1957 ga je pot zanesla na Jesenice. Poučeval je telesno vzgojo v osnovni šoli na Koroški Beli, Jesenicah in Žirovnici.

Na njegovo pobudo in ob podpori učencev so v žirovniški šoli ustanovili prvo šolsko športno društvo v naši občini in sploh enega prvih v Sloveniji. Žirovniški šolarji so pod mentorstvom Štefana Mlačnika že leta 1960 tekmovali za najaktivnejše šolsko športno društvo v republiki. Rezultati, ki so jih dosegli s trdnjo voljo in vztrajnostjo, so bili nadpovprečni. Za to je poskrbel tovariš Mlačnik, saj ni bilo dneva v tednu, da ne bi nesebično prenašal svojega znanja na mlade športnike. Bil jim je vzgojitelj in vzor.

Tudi po upokojitvi leta 1978 ne miruje. Srečamo ga kot vaditelja na smučarskih tečajih, uspešno pa tudi trenira pionirsko vrsto košarkaric.

Za svoje izredno plodno in uspešno delo je leta 1971 dobil priznanje Zveze telesnokulturnih organizacij Slovenije, ob 30-letnici Osvobodilne fronte in 25-letnici telesne kulture v

novi Jugoslaviji, za zasluge na telesnokulturnem področju.

MIRO SVETINA

Miro Svetina z Blejske Dobrave se je rodil leta 1933. Je dolgoleten športni delavec in je veliko prispeval k razvoju športa v občini Jesenice, predvsem pa k uveljavitvi in razvoju smučanja na Blejski Dobravi in s tem v občini Jesenice. S požrtvovalnim delom v društvu in drugih športnih organizacijah zna svoje sposobnosti prenašati tudi na druge.

V njegovem dolgoletnem in uspešnem delu je videti vrsto uspehov, ki se odražajo v rezultatih smučarskih tekmovalcev. Poleg tekmovalcev se prav na Blejski Dobravi razvija tudi množičnost. Iz te množičnosti so izšli dobri organizatorji in športni delavci, ki sodelujejo v vseh športnih akcijah in opravljajo pri tem pomembne naloge. Brez njih si danes ne moremo predstavljati tehnične organizacije niti domačih ali najelitnejših mednarodnih smučarskih tekmovalcev. Med njimi je ves čas tudi Miro Svetina.

V TVD Partizan Blejska Dobrava je ves čas opravljal najodgovornejše naloge. Več let je bil predsednik ali podpredsednik društva, od ustanovitve pa dela tudi v organih občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice.

Plakete so podelili na skupni seji obeh zborov skupščine Telesno-kulturne skupnosti Jesenice v torek, 20. decembra.

